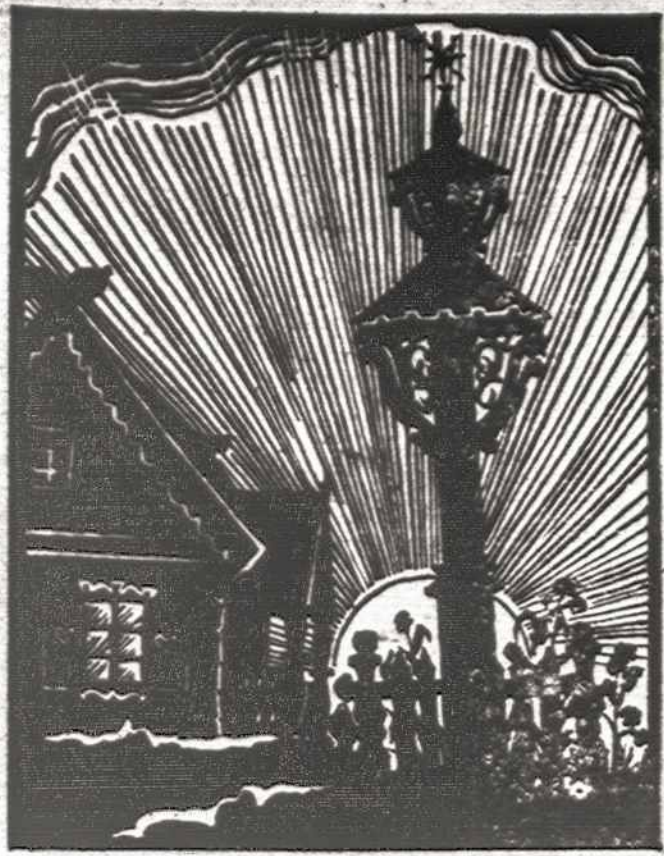

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 4 (5)

1950 m. SAUSIO mėn. 26 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian R. C.
Society of Canada.

SAVAITRASTIS

Leidžia Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto,
Ont. Canada

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė

Didžiosios tautos tragedijos atneša kartu ir didžiųjų uždavinių bei progų. Ir lietuvių tautos nūdienė tragedija, greta kovos dėl tautos šventosios teisės gyventi savarankiškai, patiems būti savo likimo sprendėjais, iškelia dar vieng labai didelį ir svarbų uždavinį — sustiprinti ir suvienoti į vieną lietuviškąjį organizmą visas lietuviškas celes, lietuvių grupes, išlaikytas plačiajame pasaulyje.

Tautos nelaimės visus išjudino ir išeivijos aktyvumas dar niekad nėra buvęs toks didelis, kaip šiandien. Išeivijos jėgos papildytos dešimčių tūkstančių tremtinių yra žymiai sustiprėjusios. Kaip ilgai vyks kova dėl pagrindinių tautos teisių, šiandien dar niekas negali pasakyti. Tačiau ir vien šitos kovos reikalui remtis vien entuziazmu negalima. Atskiru kraštu ir viso pasaulio lietuviškąjai išeivijai tenka galvoti apie pastovų nuolatinių surikiavimą visu jėgų, tenka galvoti apie organizaciją, apjungiančią visus visuomeninius veiksmus ir visas jėgas bendriesiems tautiniams uždaviniams vykdyti. Reikalinga tai ir dabar vedamai kovai ir išeivijos tolimesnei atečiai.

Visi lietuviai yra vieno organizmo dalelės, šakos ir šakelės to paties medžio. Jie sudaro vieną kilmės ir kraujo ryšiais sujungtą bendruomenę. Ir labai sveikintinas reiškinys yra Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto mestas šūkis pasaulio lietuviams, visai pasaulio lietuvių bendruomenei sudaryti savus vadovaujamus organus. Sudaryti — vadovaujamus organus, nes bendruomenė yra! VLIK yra paskelbęs ir šios bendruomenės šūkus, principus, kuriais jai tinka tvarkytis. Tai yra vad. "Lietuvių Charta". Jis yra taip pat paskelbęs "Laikinuosius PLB santvarkos nuostatus", t.y. laikinąjį statutą organams sudaryti ir veikti. Organizaciniai pagrindai jau yra sutvarkyti. Jei gyvenimas iškels reikalą, jie galės būti kiek pakeisti ir galutinai suformuluoti būsimajame Pasaulio Lietuvių Seime, kuris turės susirinkti tada, kai susitvarkys atskiru kraštu bendruomenės, kai jos sudarys savus organus.

Ir išeivija turi daug visokių reikalų. Tačiau lietuviškųjų atžalų svetimuose jūrose išlaikymo klausimas yra taip aktualus, kad reikia tikėtis, visose kraštuose prie lietuviškosios bendruomenės susitvarkymo bus netrukus einama.

Reikia džiaugtis, kad šiuo atžvilgiu pirmoji žada susitvarkyti Kanados lietuviškoji bendruomenė. Tiesa, priežastys, kurios prie to privėdė, nėra džiuginančios. Priešingai, jos apgailestinos. Tačiau noras išbristi iš painiavos, susidariusios po nelaimingojo pereinimo metu kovo 26-27 d.d. vad. seimo Montrealyje, sako, kad Kanados lietuvių bendruomenėje vis dėlto tebevyrauja pozityvi lietuviška dvasia ir reikalas bei padėtis bliaiviai vertinama.

Neįprastai, supainiotas organizacinės padėties laikotarpis atrodo artėja prie laimingo galo. Abiejų stambiausių ir veikliausių Kanados lietuvių organizacijų iniciatyva Montrealyje sudarytas bendruomenės kūrimo organas, vad. K. Liet. B. Laikinasis Organizacinis Komitetas. Jis jau veikia. Tiesa, kurį metų darbas ejo lėtai, tačiau paskutinės žinios rodo, kad jau pasiekta gerų rezultatų. Kanados Liet. B. Laikinasis Krašto Statutas, berods, jau baigiamas svarstyti ir neužilgo beabejo bus paskelbtas. Tada jau liks tik jį vykdyti ir sudarinėti apylinkių bei apygardų organus.

Ikišioliniai nenormalūs organizaciniai santykiai privėdė iki to, kad Kanados Liet. B. organizavimas yra jau pradėtas ir iš kito galo. Keletas lietuviškųjų kolonijų, norėdamos išvengti negausių jėgų suskaldymo, dar 1949 m. pavasarį nutarė nesidėti nei prie vieno cento ir pasiskelbė tu vietu lietuvių draugijomis arba bendruomenėmis. Tai buvo dar prieš VLIK paskelbiant Laik. PLB Santvarkos Nuostatus ir kiekviena tokia vietovė tvarkėsi savaip. Dabar jau girdėti, kad kai kurie šitokie vienetai persiorganizuoja į PLB apylinkes ir nutaria vadovautis minėtaisais LS Nuostatais. Kitose vietovėse, pav., Toronto, Winnipege, kur veikia eilė organizacijų, jau pradėdami pasirengimai taip pat organizuoti PLB apylinkes, nelaukiant kol montreališkis komitetas paskelbs jų sudarymo tvarką.

Žinoma, tiek vienas, tiek kitas reiškinys gali būti aiškinami, kaip persukuboti ir įnešę neaiškumų ar net nelegalių. Tačiau nereikia pamiršti, kad ir vadovaujamųjų organizacijų pasiūlytas ir ju pastangomis sudaryto Laikinojo Organizacinio Komiteto einamas kelias griežtai juridiniu požiūriu taip pat nelegalus, nes tas organas yra sudarytas ne Laikinuju Nuostatu keliu. Bet Kanados lietuviams tas organas yra autoritetingas, nes jis išauktas gyvo reikalo, sudarytas visiems pritariant, ir dirba visu remiamą darbą. Jis dirba laikydamasis Laikinuju S. Nuostatu, tad ir laukiamasis jo kūrinyje galės būti lengvai legalizuotas netrukus atsirastamam PLB centriniu organu. Svarbu, kad sutvarkytas bus reikalas, kurio Kanados sąlygose atidėlioti negalima.

Negalima taip pat šnekti, bet tenka sveikinti, ir atskiru vietovių PLB apylinkių sudarymą. Tai nėra joks revoliucinis aktas, bet tik pagrįstas darbas, išauktas vietos sąlygų bei nuotaikų. Reikia tikėtis, kad visos šitokios apylinkės tuojau prisiderins prie L. Organ. Kom. išdirbtųjų instrukcijų: priderins prie jų ir savo vidaus santvarką ir visos vie-

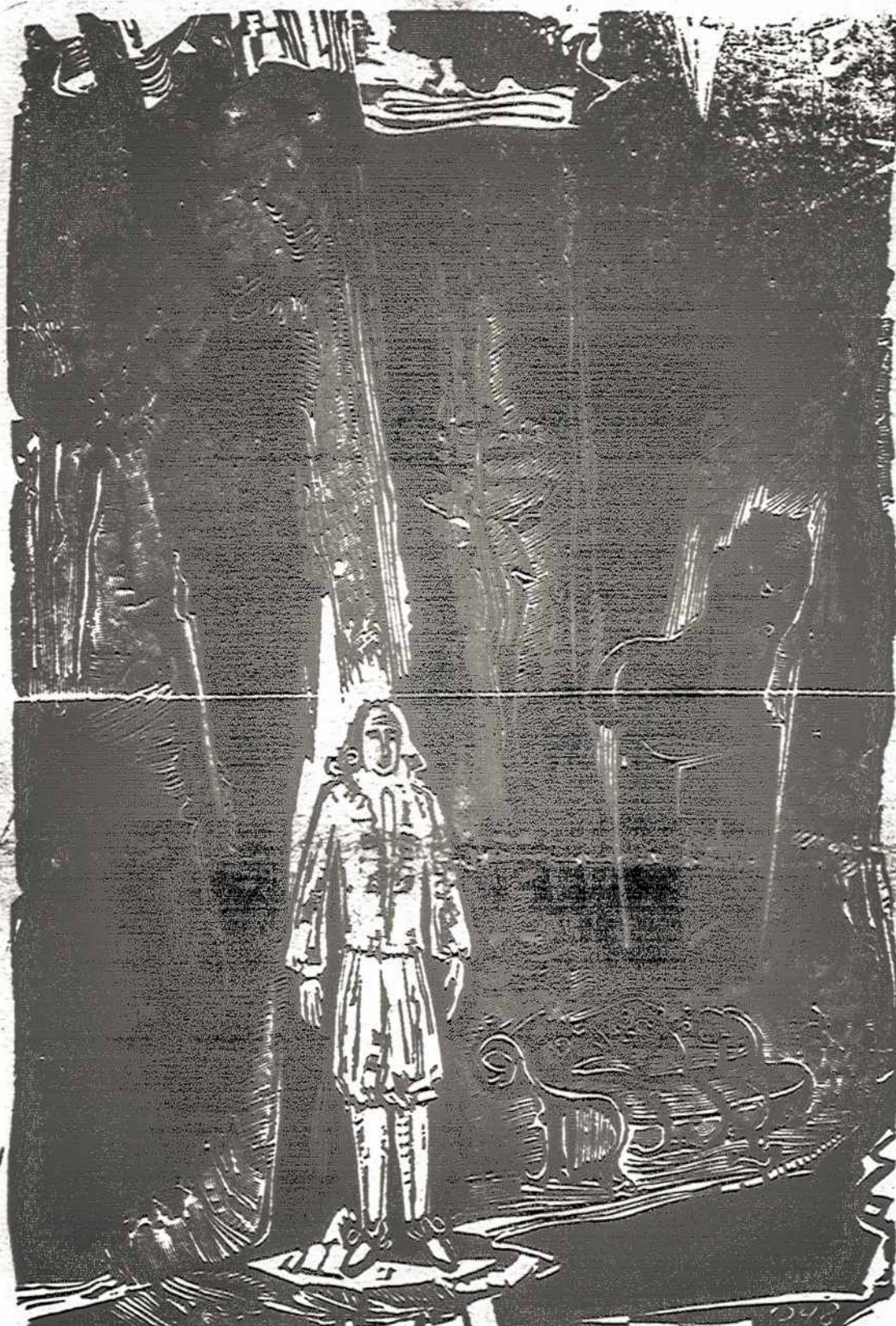
Vėl varžoma tremtinių spauda

Amerikiečių zonos Vokietijoje IRO vadovybė kas mėnesį daro DP spaudos konferencijas. Per paskutinįją konferenciją sausio 11 d. aukštas IRO pareigūnas Rayner visu laikraščiu atstovams išdalinio raštišką parėdymą, parašytą anglų ir vo-

kiečių kalbomis, kad DP laikraščiams esą draudžiama rašyti ką nors prieš SSSR, kuri taip pat esanti Jungtinių Tautų narys ir alijantas. Toks esąs IRO centro Ženevoje nutarimas.

Ir suprask žmogau, kokie vėliai IRO slautėja. Kai visas pa-

saulis gali laisvai kalbėti apie bolševikiškąją tyrantiją ir bolševikinį imperializmą, ju aukos, iš tėvynės išbėgę žmonės, negali savo kalbą teisiąs parašyti. Ar neuždraus IRO jiems ir skaityti tokius laikraščius?

TEL. VALIUS — medžio režinys.

Iš R. M. Rielke "Korneto" iliustracija

Nauja atomine bomba

Praėjusios savaitės New Yorko spauda nežymiai pranešė, kad naujuju atominiu bombu gamybai paskirta "tik" 4 milijardai dolerių. Del šitos pinigų sumos net ir amerikiečiai ilgai galvą suko, nors planai būvę paruošti gana senokai. Šis pranešimas rodo, kad Amerikos Vyriausiasis Ginkluotųjų pajėgų šefas, prezidentas Trumans,

patariamasis savo štabo ir kongreso aprobuotas, nusprendė tęsti gamybą ginklo, kurio vienetui galyta yra 1.000 kartų stipresnė kaip ligšiolinės bombos. Projektas būvęs parengtas Los Alamos Atominės Energijos Komiteto laboratorijose. Hydrogeninės bombos pagaminimas kainuosiąs dvigubai, kaip ligšiolinės, kuri kainavusi tik

2 milijardus dolerių. Visai nauji fabrikai, nauji metodai ir gamyba turės būti parengta. Karštesnė išsireiškė, jog spejamame konflikte ši bomba dar nebūsi spėta panaudoti — tai esąs dar tolimos ateities projektas. Jei ligšiolinės bombos principas buvo skaldyti urano atomą, šio visi priėjimas. Hidrogeno atomai turės susijungti sukuriant naujus, komplikotesnius helijaus atomus, gi nepanaudotos dalys, leks šalin. Tai esąs principas, kuriuo saule skleidžianti savo energiją ir karsti. Šios bombos principas būvęs atrastas vokiečių mokslininku dar 1935 metais. Jie bandė jį išvystyti karo metu. Naujoji bomba skirsis tuo, kad jos veikimas nebus toks kaip senosios uranijaus bombos. Sprogimas čia gaunamas, kai hidrogeno atomo branduolys, susitvirtintas neutronu virsta į deuterium atomą. Sujungus prie atitinkamo karščio ir spaudimo šiuos du atomus, gaunamas helijus. Šio kiekvienam atomui susprogdinti panaudojami nauji elektronai, ir jei yra pakankamai helijaus atomų, gaunamas sprogimas — baltas karštis, spaudimas ir gamma spinduliuotė.

nodai pagal tas instrukcijas vykdyt PLBL Nuostatų numatytuosius tolimesnius uždavinius. Kad šitam procese kur nors būtų pasireiškę nedisciplinuotumo, neteko girdėti. Dėl to tenka tik džiaugtis.

Kanados Liet. Bendruomenės tvarkymo darbas vyksta gana gražiai. Bet tai yra jautrus klausimas ir reikalingas didelio atsargumo. Bet kokie nukrypimai, prasilenkimai su PLBL Nuostatais, galėtų įnešti nauju nepageidaujamu destruktiviniu elementu. Iš lig šiol pasireiškusių visuomeninių reiškinų susirūpinimo gali kelti tik prieš Kalėdas susikūrusi ir savo įstatus paskelbusi K. Liet. Moterų Bendruomenė. Jos įstatu pagrindinis nuostatas, kuris skelbia, kad "Kiekvienoje Kanados Lietuvių Bendruomenės apylinkėje yra Lietuvių Moterų Apylinkė", nesiderina su VLIK paskelbtaisiais PLBS Nuostatais. Ten jokios moterų ar vyrų, ar jaunimo Bendruomenės nenumatytos, nes kraujo ryšiu siejama bendruomenė ištikruju viena tegali būti. Vienos moterų organizacijos pasišovimas kurti PLBSL Nuostatų nenumatytą Bendruomenės vienietį sudarys nemažai klapotų KLB Laikinojam Organizaciniam Komitetui, kuris beabejo negalės išskirti iš legalumo kelio. Norėtusi betgi reikšti vilties, kad ir čia išėjus bus rasta.

Savaite apzvalga

Atrodo, kad JAV komunistinės Kinijos kurį laiką dar nepripažins. Komunistinė vyriausybė, nebodama generalinio konsulo O. E. Chubb protesto, užėmė JAV konsulato patalpas Pekinge. Esą tai buvusios karinės patalpos. Washingtonas įspėjo Pekingo vyriausybę, kad minimos patalpos pagal 1947 metų susitarimą turinčios diplomatinę globą ir pareikalavo, kad jos būtų grąžintos arba JAV Valstybės atšauksiančios visas savo diplomatinės pastatinybes iš Kinijos. Kadangi į šią notą jokio atsakymo negauta, tai Valstybės Departamentas davė įsakymą uždaryti konsulatą Pekinge, Tientsine, Shanghaije, Tsingtao ir Nankinge. Tačiau, pirmą kartą per 105 metus JAV liks be jokio savo diplomatinio atstovo Kinijoje.

Dar prieš šiuos įvykius, valstybės sekretorius buvo kongreso užliamtuotas, kad dar atskiau pasakytu JAV nusistatymą Kinijos atžvilgiu. Dean Achesonas, kalbėdamas Tautiniam spaudos klube kongresmenams ir spaudos atstovams, teisingai JAV politiką Kinijos atžvilgiu. Paskutinės faktoriai, nustatę tokį politiką, esąs Kinijos stipriausias nusistatymas išlaikyti valstybės integralumą ir jos tradicinis pasiryžimas laikytis prieš kiekvieną, kas tą integralumą bandys pažeisti. Esą Sovietų Sąjunga, kuri pati sau sumanė prisijungti 4-rias Kinijos provincijas, — Mandžiuriją, Išorinę ir Vidurinę Mongoliją ir Sinkiangą — išauksiant Kinijos tautoje pasipiktinimą ir neapykantą. Diplomatiniai sluoksniai vėliau darė išvadą, kad Achesonas jau buvo pasirošęs eiti prie greitesnio komunistinės Kinijos vyriausybės pripažinimo. Be to, savo kalba Achesonas norėjo pažadinti Mao Tse-Tungo tautinę ambiciją, kad nenusileistu derybose su Stalinu, ir aiškiai pabrėžti, kad Rusija pasirošusi Kiniją įjungti į savo orbitą. Kad ta kalba buvo nemaloni rusams, kuriems, matyt, tikrai ne taip lengva susitarti su Mao Tse-Tungu, matosi iš to, kaip tuojau reagavo pats Višinskis, išliejęs pasipiktinimu bangą Achesono adresu. Višinskis Achesono kalbą pavadinė didžiausiu melu. Esą, So-

vietai siurprizas vakariečiams buvo ir staigus Kinijos komunistinės vyriausybės mėnėvras Indokinijos atžvilgiu. Užbėgdama už akių vakariečiams, kurie vis dar rengėsi pripažinti Viet Nam vyriausybę su vadin. imperatoriumi Bao Dai, komunistinė Kinija paskelbė pripažinimą Viet Nam demokratines respublikos su komunistu Chi-Mink priešaky. Šio vakariečių stebėtojai daro išvadą, kad Pekingas pradės vaidinti tokį vaidmenį pietryčių Azijoje, kokį iki šiol Maskva vaidino Rytu Europoje.

Pasaulį vėl stebina drąsi suomių laikysena Rusijos atžvilgiu. Praėjusią savaitę Suomijoje vyko prezidento rinkimai. Prie pat rinkimus rusai įteikė Suomiams notą, reikalaujanti išduoti 300 "karo nusikaltėlių", o kartu Maskvos radio ir spauda ypač puolė ligšiolinį Suomijos prezidentą J. K. Paasikivi, kaltindama jį, kad vedęs nedraugišką politiką Rusijos atžvilgiu. Nežinotini visu tu grąžinimu ir užsiuoliumu, suomių tauta vėl, didelė persvara prieš komunistų kandidatą, perrenko prezidentu Paasikivi. Tai tas pats vyras, kuris vadovavo suomių delegacijai derybose su Sovietais 1940 ir 1944 metais. O į rusų notą suomiai šaltai atsakė, kad minėtu 300 karo nusikaltėlių Suomijoje nesą.

D. Britanija ir JAV apkaltino Bulgariją, Rumuniją ir Vengriją, kad jos sulaužiusios taikos sutartis garantuojamas žmonių laisvės teises. Tie apkaltinimai sekė po įvairių to krašto dvasiškiosios primesta neteisėto kaltinimo ir nuteisimo. Byla perduota Tarptautiniam Teismui Haagoje ir bus sprendžiama vasario 28 d. Tačiau visos trys apkaltintos valstybės jos iš anksto pareiškė, kad Tarptautinio Teismo sprendimo nepripažinsiančios.

Almus.

—bj.

Teviškės žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis kolektyvas
Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R.C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniškai, Australijoje, Pietų Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniškai, pusei metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2,50. Atskiras nr. 10 ct.

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Tel. AD 4265

Jaunimas — mūsų ateitis

Teigimas, kad jaunimas — tautos aklis, turejo savąją prasmę tebegyvenant mums savojai Tėvynei, besidžiaugiant laisve ir nepriklausomybe, juo prasmingesnis jis yra mums, kada musu Tėvų Žemę išties bausis ir tragiškas likimas.

Esame išlaikyti po platių pasauli, kiekvienas nuolat susiduriame su mums neprasat, dažnai net keistokais, papročiais, tradicijomis, nauja aplinka. O tokie reiškiniai net ir suaugusius savotiškai veikia. Tai ką bekalbėti apie jaunimą: mažuosius ir paaugusius, pas kuriuos, savaime aišku, tokios naujos formos netgi nauji ir lietuviams neįprasti charakteriai?

Mazieji ir paaugliai nuolat stebi, matai ir „gerisi“ čia populiariomis „komikų“ knygpalaidėmis, kuriose itin gausu visokių visokių „herojų“ žygių, muštinų, plešikavimų ir pan. Jie mato kaip vietiniai vaikai inscenizuoja ir vaidina indėnus, „kaubojus“ ir kitokių puslankinių tipų personažus. Jie stebi savo amžiaus „didvyrius“, belokstančius apsiginklavusius „pistoleitais“, šautuvais, durtuvais ir tt.

Kokią praeitį ir ateitį, kaip ir kokią ateitį turi tokie reiškiniai — netenka niekam aiškinti. Tos savotiškos scenos ir „vaidyba“ parengia dirvą net kriminaliniams veiksams. Vaidingumo delias, ačiū nori prisiminti trumpą žinutę, prieš keletą mėnesių tilpusių Toronto dienraštyje „The Globe and Mail“. Ten buvo aprašytas šurpus, tragiškas ir, ypač mums, europiečiams, sunkiai itikėtinas reiškinys. Viename Toronto priemiestyje žaidė du vaikai. Jie inscenizavo „kaubojus“ ir indėnus. Ir, rezultate žaidimo vieno iš jų tėvai — rado savo sunu... pakartą ant palenktu jauno medelio. Žaidėjai buvo vienas 5, kitas — 6 metų amžiaus...

Pagaliau, jeigu tokiu „apčiuopiamu“ rezultatu tarp mūsų vaiku ir neatstiktų, tačiau kiek žalos gali padaryti tie vaizdai šiuo ateitį? Juk matytieji „comicose“ ar naturoje „herojiški“ reiškiniai kraunasi jaunui liui ir pasigmonę, tarytum i koki sandelį, kurie, laikui bėgant, gali iškilti i paviršių ir tureti padarinių.

Vaikystėje matyti vaizdai pas žmogų visam amžiui pasilieka. Kuris iš tų vaizdų nepasilieka smoneje, nusileidžia, i pasigmonę. Gį pasigmonę visi, net tarytum ir nepastebėtieji išpuodžiai, niekad nežuva. Ir, kai bent vienas iš jų, asociacijų keliu, esti užkliudomas, iškyla i viešumą visa, kas su juo susiję.

Užkliudę šiu reiškinu psicho-

loginę pusę, pakalbėkime apie žmogaus pasigmonę kiek plačiau ir pakalbėkime pavyzdžiais. Pasitaiko ir labai nepaprastu, vadinamam net stebuklingais, dalyku.

Londone, vieno rabino žmona, nemokejusi hebrajiškai, tik girdėjusi nuolat savo vyrą už kalbą meldžiantis, apsigūsi eme kalbėti hebrajų kalba, atkartodama išstus knygos puslapius, kuriuos vyras skaitydavo. Garsai, i kuriuos ji nekreipė dėmesio, vis delto pasiliko pasigmonėje. O jai susirgus, sukreista siela iškele juos viešumon.

Arba vel. Paryžiaus psichiatrai yra aprašę toki nepaprastą dalyką. Ištyrinęje vieno paciento šeimos geneologiją, jie rado, kad jo tėvas buvo buvęs Aleksandrijos parodoi, kur buvo ištatytas istorinis dokumentas apie Aleksandrą Didįjį. Buvo ten ir pacientas, tada dar mažas berniukas. Kai jis, sukažes 30 m., susirgo, jis visą dokumento turinį atkartoję pažodžiui...

Prijuokime ir dar vieng pavyzdėlį. Kartą, Londone, jauna mergaitė, sededama už stalo, ismeigė akis i pilną vandens stiklini indą. Igal žiuredama ir daktarą pasistydama, ji, pagaliau, lyg pamatę stiklo dugne pataršytus žodžius: „Tokia ir tokia X šiandien mire ir bus laidojama tada ir tada“. Toji X buvo jos gera pažįstama...

Rytojaus dieną ji perskaitė laikraštį apie X mirtį. Mergaitė labai nustebo. Nustebo ir jos namaišikiai. Tas atsitikimas gal gale pasieke psichiatrus. Ir, po tyrimu, štai kas pasirodė. Tą pat dieną, kada mergaitė atsitiko stiklos „stebuklas“, ji buvo buvusi pažįstamam namuose, kur ant stalo gulejo vakarinė vietos laikraščio laida, o laikraštį buvo pranešimas apie X mirtį. Ji vartė tą laikraštį, bet labai neatsidėjęs, kaip sakoma, „iš nuobodumo“ ir tos žinutes nepastebėjo. Raides padarė ispūdį jos akims, tačiau, per silpną ir ji neatkreipė tuo kartų dėmesio.

Pavyzdžiai aiškus ir ju rodo mi faktai — taip pat aiškus. Kąp gamtoi nei vienas veiksmas, priežastis veiksmo, nepasilieka be padarinio, be vaisiaus, taip ir žmogaus dvasioj — žmonių psichikos ekonomioj — niekas nežuva...

Taigi, musu mažųjų ir paaugusiųjų sielos reikalingos labai, o labai didelės priežiūros, ypač nuolatinės naujoji aplinkumoj. I tai turetu atkreipti labai rimtą dėmesį juo tėvai, auklėtojai ir pedagogai. Vietoj „comico“ ir kitokių scenų jiems turetu būti surastas tinkamesnis dvasinis penas.

Pranys Alėnas.

STALINO MUZIEJUS

Stalino 70 metų sukakčiai pamirėti suplaukusios dovanos dedamos i specialiu muziejų. Jome yra dovanos ir Stalino 60 metų sukakti minint. Ju tarpe yra pažymėtina Hitlerio dovanos: šachmatai ir kavos servizas. Goeringas buvo pasiūlojęs dovanoti „Kapitalą“ su K. Markso irau, tik Rosenbergas su Goebelsu tatau sukludė. Musolinis pasitenkino mandagiais

žodžiais, bet užtat Vengrijos regentas Horty pristatė „boseli“ puikias vengriškojo apirkosnio „šnapso“. Vistik geriausiai Stalinui patinka tada Japonijos imperatorius Hirohito, dovanos kreslų, kuris taip sutaisytas, kad kiekvienu metu, mygtuką paspaudus, galima jame sedinti kilti aukštyn, aukščiau visu kiekvienoj konferencijoj...

Trumanas brandina karą

(“T2” New Yorko korespondento)

19 šimtmečio pabaigoje, prezid. MacKinley, apibūdinamas kaip stipraus charakterio valstybės vyras, atsiradęs panašioje, kad ir ne tokio masto, politinėje situacijoje kaip dabar, pasakė: „Bet reikia pirmiausia žinoti, kad Jungtinių Valstybių prezidentas nėra joks diktatorius! Jis jokiu būdu negali vesti tautą ten, kur ji dar nenori eiti...“ Keliu metu begyję, tinkamai vedama propaganda padarė tai, kad tauta pati eme reikalauti karo su ispanais. Trumanas yra žiauriai puolamas, kam jis „atidavęs“ Formozą. Respublikonai senatoriai net koliojasi. Bet kokią gi kitią išėti jis turejo? Europiečiai — britai, pirmutiniai pasiskubino pripažinti priešą kuriam nugaleti ne nedekodami eme pinigą iš tos pačios Amerikos. Stalinas turbūt džiaugiasi, nes jaučiamas trynimasis tarp anglosaksu ir nevien šituo klausimu. O kas, pagaliau, užtikrino Trumaną, kad jei jis „atvirai“ puls kiniečių komunistus, kad ir Stalinas isitrauks karan. Ar jau pamiršta garsioji bolševiku teorija nugaleti vakarus, kada jie bus išsisėmę tarpusavio piatutynese. „Du mušas, trečias laukia“. Jis remia Chian Kai-Šeką. Juk dar tik vakar, iš Philadelphia ir Formozą išplauke 300 tanku. Tai 5-tasis ju transportas. Tokiai salai ginti — reikšminga parama. Už juos, sakykime, sumokėjo patys kiniečiai „iš dar 1948 m. jiems Kongreso paskirti fondai“. Trumanas nerizikuoja, prisimines Marshallio patarimą — „neiklimpti Azijoje, nes laisvos ramos yra reikalingos išlaikyti Europą“. O kaip vel kažkas bresta Amerika pranešė, jog remis Tito. Beje — komunistų. Taigi, Formozą, kaip ir Kiniją, susilauks to paties likimo, sprendžia Amerikos politiniai komentatoriai. Kinija, kad ir

komunistine, reikalauja sau Formozos, o to JAV-bes paneigti negali. Todel komunistine Kinija perima vietą iš Čang Kai-Šeko Jungtinese Tqutose. Komunizmas užsachtuos Europoje, bujoja Azijoje. Kai amerikiečiai politikai taikosi brestit naujų linijų — „Staline stop!“ MacArthuras Tokio kailieje netveria. „Ar jus žinote, kad Formozoje sovietai gaus 70 moderniausių, japonu pastatytų aerodromų? Mažai, bet karo laivynui, kaip tik puikiai paruoštu uostu? Ar jus žinote, kad iš ten iki Filipinu sostines tik valanda kelio bombonešiams, kurie Okinavą pasiektu per pusvalandį, o Tokio per 4-ris?“ — Jokių komentarų del to, bet Trumanas atmene senatorių prašymą paklausti Vyriausiojo Jungtinių Karo Pajegu štabo nuomones. Ir neoficialiai tankai plaukia i Formozą ir Chian Kai-Šekas gauna per 100 mil. dolerių, nors netikima, kad Formozą išsilaikyti ilgiau kaip iki vasaros vidurio. O gandai sklindą iš Vašingtono sako — „bet daugiau tai jau nieko“. Kinija — paskutinis komunistu laimejimas Azijoje... Kažin?

Pripažinę Kiniją, britai pereme politinę iniciatyvą Azijoje. Bet JAV vel rasią bendrą kalbą su jais — „tai tik laiko klausimas“. Tačiau Londone neslepia, kad, pagerejus ekonominei padėčiai, angliai išdidžiai atstumsią amerikiečių pasiūlymus bei patarimus. Jie vel darosi britai. Jie atmene Amerikos banko paskolos siūlymą, jie atstūmė Europos Jungtinių Valstybių kurimą (nes amerikiečiai i labai remia), jie priekia amerikiečiams, kam sie nenori jiems išduoti savo naujausiu ginklu paslapties. Esą, jie nenori, kad amerikiečiai

kontroliuotu, kaip jie sunaudos pagal Atlanto paktą gautus ginklus. Jie, pagaliau, rodo amerikiečiams nosi, kai šie traukia pečius klausdami ar tiesa, kad angliu mašinos per geležinę uždangą smagiai keliauja i sovietu karo pramonės naujai statomas imones? Washingtonas jaučiasi nesmagiai ir Trumanui teks smarkiai pasitempti, jei jis nores, kad Marshallio plano angliu pinigų dalis pasiektu Londoną ir 1950 metais.

Faktas lieka faktas, bet britai yra kaltininkai del vakariečių bloko, kad ir „laikino“ skilimo. Stalinas tuo pasinaudos, o britu dabar valdančioji partija, žiuri, tik savo naudos. Sakoma, kad visi angliai pritaria šiai politikai. Juk tai esąs Hong Kongo ir 1,5 milijardo dolerių investacijų Kinijoje klausimas! Indija su Pakistanu tikisi, kad ju mandagų laikysena padarys Stalinui gerą ispūdį — ir vel Baltijos valstybių pavyzdys neprisimenamas.

Pripažinti, Mao Tse-Tungą, nuolanku Stalino vasalą, kol kas Trumanas vengia — visuomenės reakcija gali būti smarki — o tai pakenktu demokratijai, ateinančiuose rinkimuose. Tad gražus politinis žaidimas ir laukimas iki „tauta pati pareikalaus karo“. O prie to einama, nes gandai apie sovietu pažangą atomine rungtynese kelia baime tai kinguose piliečiuose — juk tik 7-nios šio laiko A-bombos sugriautu visą New Yorką, pasaulio biznio centrą... — skelbia New Yorko spauda. „Tai, negalima isivaiduoti! Prezidentas turi ką nors daryti“. Jausdami visuomenės upę, respublikonai vis aukščiau kelia balsą. Praėjusiuose 1949 metuose amerikiečiai užuode deganti savo namu kvapą ir darosi neramus... Almus.

Arktika — strateginė bazė

Arktika — šiaurės ašigalis ir antarktika — pietų ašigalis tebuvo tyrinėjimo objektu. Ten vyko ekspedicijos, kurios finansuotos ivairiu valstybiu. Anuomet tyrinėtojai i juos remusios valstybes nenumatė svarbos tu negyvenamam sričių. Tik pastaruju metu paryskeio šiaurės ašigalio nepaprasta svarba. Jis skiria Sovietus ir Ameriką — tuodu kontinentu, kurie nudien rungtyniauja pasauli užvaldyti.

Sovietai pirmutiniai pradejo veržtis i šiaurę. Ji idomaufa juos kelias atvejais. Pirmiausia šiaurės sritys turi būti apgyvendinamos, nes tai palengvina iškurti ir išlaikyti karines bazes. Naujoms gyvenvietėms iškurdinti i ten atrastiems milžiniškiems turtams išnaudoti siunčiamas nepageidaujamas elementas. Bolševizmui nepalankiai nusiteikę ten per trumpą laiką sunaikinami sovietinese darbo stovyklose.

Tarp 67° 31' šiaurėje ir 64° rytuose yra Vorkuta, kurios srityje randasi milžiniškos anglies kasyklos, savo dydžiu užimančios Sovietuose penktą vietą. Pastarajame penkmečio plane numatyta kasmet pagaminti ca 8 mil. to anglies. Tame 30.000 gyventojų mieste iškurdintos ne vien techninės, bet ir karinės mokyklos. Toje srityje ypač plačiai domimasi meteorologiniais problemomis ir meteorologiniu tyrimu. 120 mil. to anglies. 36 mil. to žiobalo ištekliai sovietus verčia vis labiau domėtis ta sritimi. Tačiau juo demesio centre yra ne tiek ukiški, kiek strategiški klausimai. Ne vandenynais, bet per Arktiką bus vežami ginklai Amerikai naikinti. Juo toliau pasistumęs i šiaurę strateginės bazės, tuo mažiau reikės skristi i Ameriką.

Prieš ketvirtą šimtmečio Vilhelmas Stefanson išleido knygą: „The Northward Course of Empire“ — Imperijos posukis i šiaurę. Jis anuomet skatino kreipti ypatingą dėmesį i šiaurės ašigali. Karo metų išle-

džiama Richard Finnie knyga „Canada Moves North“. Šioje knygoje priekština nurodoma, kad Kanada turi naudotis milžiniškais turtais.

Tik praėjusio karo metu buvo išsiusti kariniai daliniai i arktinę sriti daryti karinio pobūdžio tyrimus. Tie tyrimai nutraukti i pokarinu metu. Kanada tuo metu tapo tarptautinio demesio centru. Kanada ir aplinkinės sritys tapo karinėmis bazėmis. Tarp juo organizuojamas susisiekimas. (Fairbankso apylinkese, Alaskoje, jau parvyko suorganizuoti net žemės ukių gamybą.

Aišku, amerikiečiams netvyska sovietine sparta sukurti naujus centrus, nes nenaudojamos vergystės priemonės. Ką sovietai perka krauju, amerikiečiai — doleriais.

Atlanto paktas apima ne vien Europą, bet ir šiaurės ašigalio sritis. Anglosaksu neapdairumo deka, Baltijos ir Baltoji jūros tapo ežerais, kuriuos kontroliuoja sovietai. Per Suomiją jie ramkove pasiekia Norvegiją. Demokratiškos teliko daryti išvadas. Sovietines atomines bombos aidas pagreitino sudaryti karinę santarvę. Nuo sudarymo meto, nors kalbama apie taiką, virs pasaulio pakibo Damoklo kardas. Jis visu svoriu graso arktinėms sritims, nes ten ir vyks žymaus masto susidurimai. Todel mes turime tinkamai suprasti gen. H. H. Arnold žodžius: „Kai ivyks trečias pasaulinis karas, jo strateginis centras atsidsurs šiaurės ašigalijoje.“

Kiekvienam aišku, kad pasaulis vis labiau klimsta nesutarime. Kas kartas labiau žvanginama ginklais. Tarp nuosirdaus bendradarbiavimo, taikos ir karo — apakęs pasaulis pasirenka pastarąjį. Kai ginklu kalve pradeda darbą — Marsas ji užbaigia.

Gediminas Galva.

Plyšys geležinėje uždangoje

Šiuo metu, kai Sovietu Sąjunga triumfuoja komunistų pergale Kinijoje, jos džiaugsmą temdo gerokai susyvarę Europos frontas. Marsalo Tito „eks komunikas“, jo pasitraukimas iš sovietu satelitinu valstybiu tarpu yra aiškus Stalino pralaimėjimas. Nežiūrint visu sovietines propagandos ir Kominformo pastangų plyšys geležinėje uždangoje vis labiau aiškėja. Mažasis diktatorius Tito sujaukė didžiam diktatūros maestro — Stalinui Balkanu planus. Stalinas šiandien neįstengia surasti tokios plytos, kuria galetu užmūryti pasidariusią spragą savo gynybinio plano sistemoje. Jeigu incidento pradžioje buvo girdėti balsu, abejojančiu Stalino ir Tito susikirtimo tikrumu, tai dabar net ir Jugoslavijos karaliaus, esantis ištremime, spaudos atstovus užtikrina, kad mažojo ir didžiojo diktatoriaus kova nėra vien tik diplomatinis farsas vakariečių duosnumui išnaudoti. Jugoslavija pamažu, bet aiškiai krypta i vakarus, vis labiau atsitrūbežiuodama nuo savo buvusio pono — raudonosios Maskvos.

Atrodo, maršalas Tito, pralėdęs keletą metų partizanų eilese, laiku pramato Stalino užmąstius ir nepamoro savo dienas užbaigti Maskvos inscenizuotam procese su garsiomis nebutuju klaidu išpažinimo kalbomis ir kartuviu kilpa ant savo išsidėmus diktatoriško kolo. Partizaniniu dienu prisimintamas jam suteiktas drąsos atsisotiti prieš raudonąjį Kremliu imperatorių ir jo satelitus. Šis,

palyginti, tikrai drąsus Tito žingsnis Stalinui nelauktai ir netikėtai sumaišė kortas Balkanu proforanse. Pradeti atvirą karą su Jugoslavija Stalinas tuo tarpu nedrįsta — per daug jau susikompromituotu pasaulio akyse. Nesiskubinama užsundyti ir Jugoslavijos kaimynines valstybes, praktiškai esančias visiškai Maskvos kontroleje. Užsienio stebėtoju nuomone jos vienos — be sovietu aviacijos paramos neįstengtu iverkti mažojo diktatoriaus. Vadinasi, galima buti iklimpti, kaip savo laiku japonai buvo iklimptę Kinijoje... Pagaliau, amerikiečiai pasitarimai apie pagalbą Titui karo atveju taip pat Kremliu verčia rimtai pagalvoti. Gi Jugoslavijos sprogdinimas iš vidaus — daug kur sekmingai Maskvos išbandyta priemonė — ši kartą neduoda žymesniu rezultatu. Taigi, Kremliui labai nemaloni „griuvančios geležinės uždangos“ situacija pamažu ir stabilizuojasi, sukelddama didelę pagundą kitiems satelitinu valstybiu Maskvos pateptiesiems viešpačiams, kurie juk taip pat, reikiama manyti, nenori savo karjerę užbaigti kartuviu kilpoje ir, žinoma, nekartą pagalvoja, ar negalima buti, progai pasitaikius, pasukti Tito pasirinktuoju keliu...

Plečiama Jugoslavijos pramonė

Ilgametis New York Herald Tribune korespondentas Balkanuose Seymour Feidin žurnalo Colliers puslapiuose patiekia

idomu reportažą iš dabartinės Jugoslavijos. Jo nuomone — Stalinas dar šios žiemos laikotarpyje turi imtis priemoniu gautinam Tito sulikvidavimui, nes, pavasariui atėjus, bus jau sušikompromituotu pasaulio akyse. Nesiskubinama užsundyti ir Jugoslavijos kaimynines valstybes, praktiškai esančias visiškai Maskvos kontroleje. Užsienio stebėtoju nuomone jos vienos — be sovietu aviacijos paramos neįstengtu iverkti mažojo diktatoriaus. Vadinasi, galima buti iklimpti, kaip savo laiku japonai buvo iklimptę Kinijoje... Pagaliau, amerikiečiai pasitarimai apie pagalbą Titui karo atveju taip pat Kremliu verčia rimtai pagalvoti. Gi Jugoslavijos sprogdinimas iš vidaus — daug kur sekmingai Maskvos išbandyta priemonė — ši kartą neduoda žymesniu rezultatu. Taigi, Kremliui labai nemaloni „griuvančios geležinės uždangos“ situacija pamažu ir stabilizuojasi, sukelddama didelę pagundą kitiems satelitinu valstybiu Maskvos pateptiesiems viešpačiams, kurie juk taip pat, reikiama manyti, nenori savo karjerę užbaigti kartuviu kilpoje ir, žinoma, nekartą pagalvoja, ar negalima buti, progai pasitaikius, pasukti Tito pasirinktuoju keliu...

Prie Sarajevo jau dabar iškyla nauju fabriku ruksantieji kaminai, kasyklu bokštai. Čia dirba šimtai tukstančių žmonių su baltais raiščiais ant rankoviu — „savanoris“. Pramonės statybai tuo tarpu naudojamos primityviškosios priemonės: klastavai, šūpeliai, kirkos, laužtuva... Dvidešimt vyrų tris dienas kase, kelią i busimgii fabriką, kai tuo tarpu tą patį darbą mašina butu galejusi atlikti per dvi valandas. Nevienas amerikiečių rangovas mes tu darbą vien tik tai žvilgtelėjęs i tokius primityvius darbininku irankius... Tačiau diktatorius Tito taip lengvai nekapituliuoja. Darbininkai guodžiasi, kad pavasari bus gautos iš Amerikos pirmosios mašinu siuntos ir pats darbas žymiai palengves, tuo pačiu, žinoma, ir Tito planai bus įgyvendinti greitesniu tempu. Da-

bar gi tik daromi pamatai busimiesiems fabrikams.

Belgrade statomiems rumams darbininkai iš ranku i rankas siunčia plytas. Makedonijoje korespondentas mate lydinį prieš du šimtus metų paliktas turku patrankas, tuo budu gaminant plieną. Savame suprantam, jeigu šie darbininkai, pavasariui atėjus, bus aprūpinti moderniosiomis mašinomis: cemento maišytuv., traktoriais, žemsemėmis, kranais, akmenu skaldytuvais, Tito užsuktųjų industrializacijos programa igaus apčiuopiamesnę prasmę, ir Jugoslavija dar tvirčiau atsistos ant savistovaus gyvenimo pagrindu.

Bijoma komunistiniu partizanų

Rupesčių Jugoslavijai kelia iš jos kaimyniniu valstybiu kiekvienu momentu galimi partizaniniu grupiu isiveržimai. Tokios grupės, vadovaujamos gerai Jugoslavijos teritoriją pažįstančių žmonių, galetu sprogdinti fabrikus, tiltus ir tuo budu krašte kelti chaosą. Tito ir jo diktatūrinės vyriausybės vyrai gerai žino partizaninio karo pavojingumą. Su mažomis, greitai judančiomis komunistu grupėmis kova butu tikrai sunki. Gynimas is nuo partizaninio karo — komplikuota problema. Tą, reikiama manyti, Tito yra pakankamai isisąmoninęs iš savo partizanavimo laiku.

Lengviausiai partizanams pažeidžiami taškai yra Jugoslav-

jos siena su Bulgarija ir Albanija. Ten esantieji kalnai teikia puikiausias sąlygas partizanams isibroveliams. Kaip tyčia — siekdamas padaryti Albaniją atelitu, Tito iš šiaurinės Albanijos ligi savo sienos nutiesė neblogą kelią, kuriuo Kominformas dabar galetu greitai permesti žmones i Jugoslaviją, o čia juos butu beveik neįmanoma sugaudyti kalnu olose ir tarpekluose.

Karo atveju Tito pasitrauks i kalnus

Tiesioginio karo atveju Tito yra apsisprendęs pasitraukti i kalnus. Kova Vengrijos, Rumunijos pasienio lygumose butu betikslis dalykas. Kada praėjusiu metu vasarą sovietai pasiuntė tankus i Rumunijos ir Vengrijos pasienį, Tito savo dalinius nuo sienos atitrauke i krašto gilumą ir čia juos raminausiai eme naudoti kaip darbo brigadas. Neviens užsienio diplomatas tada jau pranašavo karą, savo pasiuntinybes nariams liepdamas pakuotis lagaminus. Toks Tito pasilegimas buvo laikomas didžiausiu bukprotišku. Jis gi šalčiaučiai pareiškė: — Atitraukus kariuomenę, sumažės karo išprovokavimo pavojus... Šiuo atžvilgiu vis delto Tito buvo teisus: sovietu tankai pasisvairė prie Jugoslavijos sienos, vel buvo grąžinti i bazes Rumunijoje ir Vengrijoje.

Jugoslavijos kariuomenė dabar priskaito 450-500 tukstančių (Nukelta i 3 psl.)

Motina ekonominiame gyvenime

Kanados Liet. Kat. Moterų atsa. kymas i Pasaulio Motinu Sąjud. žio anketą.

Pasaulinis Motinu Sąjudis — MMM — Mouvement Mondial des Mères — savo vadovybės iniciatyva ir tautiniu sekciu pagalba, ruošiasi 4-tam kongresui, kuris įvyks šiais metais birželio mėn. 7-12 dienomis Paryžiuje. Kongreso šūkis —

"Motina progreso keleja".
Darbu tvarkos tema —
"Motina ekonominiame gyvenime".

Šis kongresas yra Tarptautiniu Kongresu įvykusių 1933, 1937, 1939 ir 1947 m., t. q. 1937 metu kongrese, kuriame dalyvavo 37 tautų delegatės, pripažintas Tarptautinės Dokumentacijos Centro reikalingumas ryšiai ir informacijai palaikyti.

Tarptautinis Dokumentacijos Centras palaiko ir apjungia tautiniu Moterų Organizacijų vadoviu pastangas įvairaus pobūdžio socialinėms problemoms, tikslu padaryti kiekvieno krašto motinas tikromis žmonių progreso kelejomis.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Sąjungos Centro Valdyba iš Pasaulio Motinu Sąjudžio 1949 m. spalio mėn. gavo anketas ir raštų šūkiu:

"Pasaulyje motinos darbas patiriamas žmogiškųjų vertybių paduginimui: kūno, dvasios ir socialinės srityje. Motina žmonių progreso keleja". Anketa prašo duomenų iš moterų ir motinų ekonominio ir socialinio gyvenimo.

Anketoje pateikti 7 klausimai, skirti su pagrindiniu klausimu susijusioms atskiroms gyvenimo sritims ir atskiroms moterų veiklos sritims. Ten klausiamas:

Juristui: Kokią atsakomybę duoda motinai šeimos ekonomijoje krašto įstatymai ir papročiai?

Sociologui ir ekonomistui: — Suteikti bendrus statistinius duomenis reikalingus Kongreso darbams. — Pateikti šeimos išteklių elementus. — Kokią dalį pasiima tautos biudžetas iš šeimos biudžeto?

Motinai: — Ju roles ekonominiame gyvenime ivertinimas. — Kokias priemones siūlytu, kad užtikrintu motinoms šeimos židinio lygsvorį?

Socialiniu ir higienos institucijai: — Motinoms negalint tinkamai atlikti jų šeimos užduočių, kaip tai atsiliepią iš dalies i pačią šeimą, iš dalies i visuomenę?

Architektui ir pramonininkui: Kokie projektai ir galimybės pratomos motinai namu ruošos ir šeimos gyvenimo darbams palengvinti.

Moterų dalyvaujančių viešajame gyvenime: — Kaip yra atstovaujama motina viešose ir pusiau viešose institucijose, kurios turi itakos i ekonominį gyvenimą? — Ką šitos institucijos duoda motinai gerovei netrukdydamos jos savo pareigose?

Jamui: — Kokią jai patirtis ir kokios pastabos del priemonių, kad jauna mergaitė būtų geriau paruošta užimti savo vietą ekonominiame gyvenime?

KLK Moterų S-gos Centro Valdyba iš surinktu anketu padare santrauką ir Pasaulio Motinu Sąjudžio Tarptautiniam Kongresui ruošti komitetui pasiuntė šį raštą:

Pasaulio Motinu Sąjudžio Tarptautinio Kongreso, įvyksiančio 1950 m. birželio 7-12 dienomis Paryžiuje, Komitetui.

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų ir motinų atsakymai i "Motina ekonominiame gyvenime" anketą, santrauka:

I. Juridiskai lietuves moterys Kanadoje yra dviejų kategorijų. Vienos yra jau čia gimusios arba priklauso senesniajai lie-

tuvių imigrantų kartai, jau turinčiai Kanados pilietybę arba kad ir neturinčiai pilietybės, bet jau suaugusios su tenyškia visuomene ir prisitaikiusios prie krašto ūkinio bei socialinio santykiu, o kitos priklauso naujai imigracijai, išgyvenusiai Kanadoje vos pora metu arba dar tik besikuriamčiai. Pirmųjų padėtis yra saistoma Kanados federaliniu ir provinciniu įstatymu. Apie tai Pasaulio Motinu Sąjudis tikslesniu daviniau beabejo gaus iš Kanados moterų organizacijų. Naujoji lietuvių emigrantė moteris yra jos kraštą ir šeimą palietusios nelaimės auka. Maždaug 50 nuosimčių iš jų yra buvusių profesionalu žmones arba pačių turi savą profesiją, kurios dabar panaudoti negali. Vyrų ir jos pačios pagal imigracinis įstatymus ir profesiniu korporacijų tvarkymosi nuostatus negali išsijungti i gyvenimą pagal savo pasiruosimą, bet yra patekę i pramonės arba žemės ūkio darbininkų kategorijas. Tuo būdu juridine ir gyvenimiškoji padėtis emigrantėms motinoms yra užkrovusi sunkiai pakeliamą uždarbiavimo našatę, kuri labai kliudo motiniškai jai misijai, o taip pat ir šeimos racionalios ekonomikos vykdymui.

2. Socialiai ir ekonomiškai naujoji imigrantė lietuvių yra prislejga neįprastos aplinkos, varginama del nemojimo ar menko mokejimo krašto kalbos, o negalėdama dirbti savo specialybeje jaučiasi degraduota iki paprasčiausios kovos del biologinio išlikimo. Beabejo, kad tokia visuomeninė padėtis išsukia motinose depresiją. Pervargusi ir ilgai valandais sugaišusi imones darbe, ji jau nebeturi nei laiko nei reikiamos energijos šeimos reikalams. Šeimos yra slegiamos skolu, užtraukta imigrantų ir kuriantis,

dažniausia neturi nei šeimos dydžiu atitinkamu būtu, nei minimaliniu ju irengimu. Šeimos pajamos sudaro vyro ir žmonos savaitinis uždabris, kuris betgi labai svyruoja, nes tai vienas, tai kitas dažnai neturi darbo. Valstybė iš naujų imigrantų pasima tą pačią jų uždabrio dalį, kaip ir iš visu krašto gyventojų.

3. Kaip motina lietuvių moteris Kanadoje savo misijos pilnai negali atlikti. Tiek senosios imigrantų kartos moteris, tiek naujoji imigrantė — su labai reikiamis išimtimis — dabar priklauso darbininkų klasei ir yra priverstos kartu su vyrais dirbti šeimos išlaikymui. Valdžios įstaigos turetu palengvinti darbo gavimą vedusiems ir šeimų turintiems vyrams ir pakelti ju atlyginimą. Motina, turedama bent minimumą pragyvenimui, turetu liktis namuose, nepalikdama vaiku aukletis gatvėje. Tuo būdu ji netiesiogiai prisideda prie ekonomines šeimos būklės pagerinimo, galetu pigiau sutvarkyti suvimo, plovimo ir virtuves reikalus.

4. Socialinės ir higienos institucijos turetu paveikti krašto įstatymu leidejus bei šeimų globos organizatorius taip, kad toji globa nepasidarytu motinų gyvenimą sunkinančia našta, joms netik trūktų šeimoms atitinkamų būtu, nei minimaliniu ju irengimu. Šeimos pajamos sudaro vyro ir žmonos savaitinis uždabris, kuris betgi labai svyruoja, nes tai vienas, tai kitas dažnai neturi darbo. Valstybė iš naujų imigrantų pasima tą pačią jų uždabrio dalį, kaip ir iš visu krašto gyventojų.

5. Butų problema ypač naujiems imigrantams yra gal pati aktualiausia. Imigrantė motina ne tiek galvoja apie buto irengimo patogumus, kiek iš viso apie pastogę, nes vaiku turinčios šeimos butus labai sunkiai tegauja. Šeima dažnai gyvena viename kambaryje net be teises naudotis virtuve ir kiemu, taip reikalingu vaikams. Šiuo reikalu pagelbauti na butu atpiginimas kreditu namu isigijimui. Gal but, tiksliausia butu sukurimas valstybinio namu statybos fondo, nuo kurio nebutu išskirti ir naujieji imigrantai.

6. Dalyvavimas visuomeniniame gyvenime imigrantėms moterims yra sunkiai tepasiekiamas. Kanados lietuvių moterų daugiausia gali reikštis tik savo visuomenės tarpe. Net ir tos, kurios yra užmezgusios

ryšius su atitinkamais vietos moterų sluoksniais bei organizacijomis, žymiai reikštis negali, nes nebeturi nei laiko nei jėgų. Ju savosios organizacijos i krašto viešąsias institucijas tureti labai mažos reikšmės. Viešose institucijose jos nera atstovaujamos ir gali i jas kreiptis tik memorandumais.

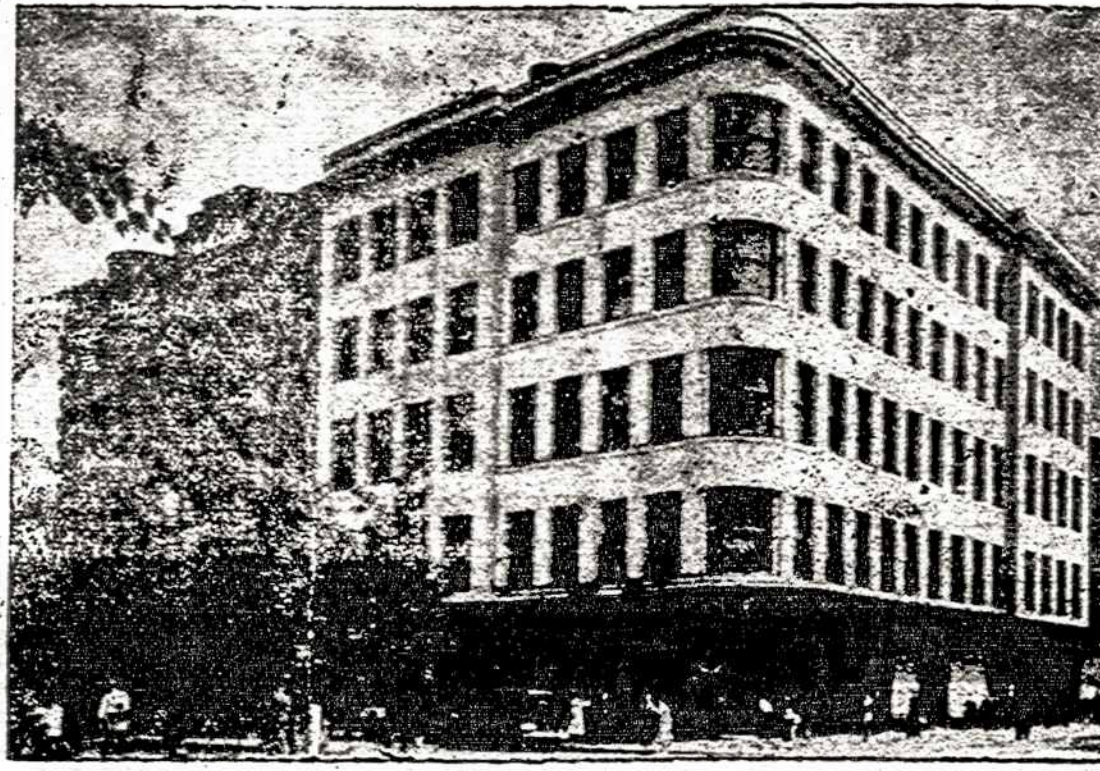
7. Mergaitės įjungtos i pramonės darbą neturi laiko ir galimybiu saviuoklai. Del menko ju darbo ivertinimo ju uždabris vos padengia kasdieninio gyvenimo išlaidas; neturi galimybiu susitaupyti kračiui. Budamos be šeimu, be pavyzdžio, be priežiūros, neišmoksta ekonomiskai gyventi.

Kanados Liet. Katalikių Moterų Sąjunga dekoja Pasaulio Motinu Sąjudžiui už taip jautrių motinų klausimų nagrinėjimą, o kartu prašo veikti pasaulio opinių i tevyne netekusių bei emigravusių šeimų bei motinų globos reikalu. Šiandien pasaulyje benamiu šeimų yra tiek daug, kad tai galetu buti visiškai atskiras objektas studijoms ir specialioms priemonėms.

Prašydamos Jusu kilniam darbui Aukščiausiojo globos ir reikšdamos didžios pagarbos

Kanados Liet. Kat. Moterų Sąjungos Centro Valdyba.
(seka parašai).

1949 m. gruodžio 17 d.

Pienocentro rūmai Kaune

Baltijos vėjelio pasaka

Saulėta diena... Miške tylu, tarytum visa sustingę. Tik retakiais sulinguodavo pušų šakelės ar sutraškėdavo voveraitės kremtamais riešutais. Voveraitės šokinėjo arba užkandžiauvo...

Toli, paupį, girdejosi piemenėlių balsai: — A — ul... o-nail — bet ir tai, atsikartoję miške, tie balsai veikiai dingdavo, tarytum kaitroj išsirdavo...

Dangus buvo giedras, skaisčiai mėlynas, tik kur ne kur, lyg lopineliai, baltavo mažičiai debesukai.

Sedėjau samanosė, rymojau ant kelmo ir klausiausi. Buvo taip tylu, kad girdeju savo širdies plakimą. Taip, rodos, toli buvau nuo pasaulio, kažkokioje žavingoj karalystėj.

Bet... ir tylą šneka... Šneka kažką nenujaučiamo, švelnaus, gražaus...

Prieš akis kaskart stojosi vis naujos paveldės...

Ramybė apgaubė mane...

Netolimais prabego kiškėlis. Tolumoje pasigirdo šunu lojimas. Bet tie garsai — vis ejo tolyn ir tolyn, pakol visai dingo.

Saulės spinduliai klaidžiojo po mišką...

Pajuryje girdejosi tylus teskėjimas...

Pušys, iš kiek toliau, žiūrėjo i vandenį. Tik štai, ju šakos umai sulingavo, suosė. — Tai nudvelke Baltijos lengvutis vėjelis.

Vėjelis sukinėjosi po mišką užkliudamas už šakelių ir pasakojo pušims savąją kelionę. Ir aš klausiausi, ir pušels klausėsi.

— Tyliai niuntuodamas skrt-

dau jūros pakrante, kur stovėjo pilkos pajudusios uolos. — Man buvo linksmas, smagus. Pribegęs paklausiau: kodėl jus tokios paniurusios, nebyrles? Jos tylėjo. Ir tikrai buvo tylu, tarytum kapinyne, tik jūra bangavo, plove uolu šonus, taške vandens lašelius, o josios tylėjo...

— Ma n baugu pasidare ir aš nuskridau. — Jau buvo vakaras. — Sustojau tarp krainu ir išsėjau.

— Nusileido saule. Jūra smarkiau subangavo sušniokėte.

— Dangaus mėlyneį sužiuro vakarinė žvaigždė. Išplauke baltas menulius. Jo sidabriniai spinduliai jūros paviršiuje iš aude gražu kilimą.

— Apšvietė ir uolas. Tačiau jos liko dar tamsesnės ir už ju slepesi juodi šešėliai.

— Buvo tylu, tylu. Tik palengvai ripuliavo bangutės. Bet gi vidurnaktį — smukliai susubavo jūra... Pasigirdo nuostabi daina. Ir... išplauke ilgos šilkinės kasos, iš po kuriu buvo matyti baltas, lyg marmurinys, veidas. Viršugalvyje žydėjo vandens lėliju vainikas. Jos akys žerejo, tarytum safratai. Kai ji uždainavo, rodos, net ju ra nustojo šniokštusi, sukluso...

— Ji tyliai ejo menulio spinduliu išlaustais kilimais. Priėjusi uolą, apkabino ją ir tyliai ome dainuot.

— Skrido, plevono, švelnute ir žavinga jos daina. Joje reikėsi tarytum prašymas, malda.

— Deive vis labiau ir labiau glaudesi prie šaltos uolos ir

karščiai, garsiau dainavo...

— Uola buvo šalta ir tyli. — Atsalo jai ir krutine besiglaudžiant... Aptemo akys bežiurint...

— Daina virto dideliu sielos skausmu, ilgesiu, lukesčiu... Bet uola — niuksojo, tarytum užburta. Ji buvo tokia pat paniurus ir tokia pat šalta.

— Sukrykšte žuvėdra. — Ji kruptelejo ir pasinere i jurą...

— Rytuose paraudo dangus. Užgeso žvaigždės. Ir toliau krykšte žuvėdras. Nakties sparnai pabalo. Jūra aptilo. Užteko saule...

— Ir deive kasnakt vis dainuoja numyletinui, kuri Perkurėnas paverte uolą, — pabaigė pasaką Baltijos vėjelis.

Jau buvo vakaras. Menulio spinduliai slankiojo, lapiejo pušų šakelėmis. Pasigirdo lakstinė giesmė. Aš eju namo, mąsčiau apie girdėtą vėjelio pasaką ir klausiausi skambančios laukauose pargriztųjų sienpiuvių dainos...

Pušys sapnavo... Vėjelis irgi nutilo, užmigo... T. D.

Naujas B. Shaw pokštas

Shaw vėl pasižymėjo. Jis parašė visai eilei laiškas redakcijai laiškus, kuriuose siūlo ma nusikaltelius ne kalinti bet... žudyti.

"Jeigu sutinkame laisvėje alkaną tigą arba nenaudėlę ko-brę, kurie kesinasi i musu gyvybę, ju gi nekaliname kur nors rusyje, kaip žmones kalėjime, bet, tiesiog, žudome. Nes, priešingai atveju, jeigu mes ju nenužydysime — jie mus nužydys..."

"Ivairius šaranciai, moskitai, gyvates ir net australiški krali-

ryšius su atitinkamais vietos moterų sluoksniais bei organizacijomis, žymiai reikštis negali, nes nebeturi nei laiko nei jėgų. Ju savosios organizacijos i krašto viešąsias institucijas tureti labai mažos reikšmės. Viešose institucijose jos nera atstovaujamos ir gali i jas kreiptis tik memorandumais.

7. Mergaitės įjungtos i pramonės darbą neturi laiko ir galimybiu saviuoklai. Del menko ju darbo ivertinimo ju uždabris vos padengia kasdieninio gyvenimo išlaidas; neturi galimybiu susitaupyti kračiui. Budamos be šeimu, be pavyzdžio, be priežiūros, neišmoksta ekonomiskai gyventi.

Kanados Liet. Katalikių Moterų Sąjunga dekoja Pasaulio Motinu Sąjudžiui už taip jautrių motinų klausimų nagrinėjimą, o kartu prašo veikti pasaulio opinių i tevyne netekusių bei emigravusių šeimų bei motinų globos reikalu. Šiandien pasaulyje benamiu šeimų yra tiek daug, kad tai galetu buti visiškai atskiras objektas studijoms ir specialioms priemonėms.

Prašydamos Jusu kilniam darbui Aukščiausiojo globos ir reikšdamos didžios pagarbos

Kanados Liet. Kat. Moterų Sąjungos Centro Valdyba.
(seka parašai).

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

1949 m. gruodžio 17 d.

ŠVENTOJI PAREIGA

Po antrojo pasaulinio karo, tremtyje atsidurę lietuviai su nekantrumu laukė galimybiu kur nors greičiau išvykti iš karo audru sunaikintosios Vokietijos. Jau veik treji metai, kaip pagaliau, atsirado galimybiu išvykti i kitus kraštus. Tame laikotarpyje didelis skaičius lietuviu yra atvykę ir i Kanadą. Kiekvienas apsisėdęs Europos krantus, o daugelis ir savo šeimos artimuosius, išgyveno skaudu atsisveikinimą, o kartu tvirtą ryšų naujajame krašte, savo darbštumu, taupumu ir geru pavyzdžiu, kurti gražią ateitį.

Deja, skaudžioms gyvenimo aplinkybėms lemiant, nemažas skaičius lietuviu nerado iki šiol jokių galimybiu kur nors emigruoti. Didele dalimi jie yra likimo nuostakiai: senel'ai, li-goniai ar ūkiu artimuju neturi Naujajame Pasaulyje.

IRO nori kaip nors greičiau tremtiniiu lagerius likviduoti, įjungti juos i vokiečių visuomenę. Pagaliau, ir dvasine prasme likusieji musu tautiečiai tremtyje šiuo laiku išgyvena skaudžią vienačę ir gražesnio rytojaus ilgesį.

Kiekviena graži iniciatyva, pagelbėti tremty skurstantiems lietuviams, yra sveikintina ir verta aukščiausio pagyrimo.

Torontie tremtinių šalpos srity per ilgą metų eilę daug gražių artimo meiles darbų yra parodžiusi torontiečių lietuvių moterų "Dainos" grupė. Jos pasiaukojimas ir didžiavasiškumas sukeliant pinigais ir už juos išsiunčiant i tremti siuntinukus, nevienam Europoje gyvenančiam lietuviui gerai yra žinomas. "Dainos" torontiečių moterų grupė savo kilnia šalpos misija ateiityje bus išvysta i ko-vojančios, kenčiančios ir triumfuojančios Lietuvos istoriją.

Pasitarnavo gražiai šiuo reikalu ir kitos organizacijos, šalpos darbo kad i netaikantių pirmuoju savo uždaviniiu. Pastaruoju laiku gražaus užsimo-

jimo tremtinių šalpos reikahu emesi KLSjungos Toronto skyrius. Jo iniciatyva yra paskelbtas Toronte anku rinkimo vas-jas. Yra suorganizuota dideli rinkėju kadrai, kurie mažais būreliais aplankys lietuvių šeim-as ir paprašys kuo nors prist-deti, pagelbėti tremtyje var-gantiesiems broliams. Ypač pa-gelbėjami drabužiai. Šis kil-nios labdarybės anku rinkimo va-jus yra prasidėjęs šiu metu sausio 7 dieną ir tęsis iki sau-sio 28 dienos.

Gyvenimo patirtis sako, kad niekas gyvenime taip lengvai ir greitai nepamirštama, kaip praėityje iškentėti vargai ir patirtos nelaimės. Išėitu, kad ir mes lietuvi, palyginti, nese-niai dar atvykę i čia, turetume greitai pamiršti musu pačiu tremties nedalį (stoką maisto, sunkią dvasinę ir materialinę drabužių, šaltus gyvenamuosius tremtiniiu barakus), o kartu ir dali musu tautiečių, kurie dar ir šiandien, po 5 metų, dalinasi varginga likimo dalia? ... Taip nemanantume! Musu išgyventa praėitis nepavels mums tai daryti. Priešingai, kiekvienas geros valios lietuvis, kada bus pasibelsta i jo duris, prašant tremtiniais pagalbos, plačiai jas atvers ir, pagal savo iš-gales, duosianai suselps. O gero-ji Apvaizda palaikoms ženkle, dosniam aukotojui dvigubai at-lygins.

K. P. A.

PLYŠYS GELEŽINĖJE UŽDANGEJE
(Aikelta iš 2 psl.)

vyru. Prie ju dar reikia priskai-tyti 250 tukstančių milicininku, sudarančių taip ydinamus eli-tinius dalinius. Slaptoji policija — UDE — turi per 100 tuk-sančių vyrų. Taigi, galimo karo atveju Tito prieš sovietus isteng-tu pastatyti maždaug viena mil-lijoną vyrų. Karliuomene siste-matingai ruošiamas partizaninio pobūdžio kovoms kalmuose.

Samir Mohamed Begic, par-tizaninio karo veteranas kari-ninkas, korespondentui parode-tas vietas, kur savo laiku Tito partizanai kovojo su vokiečiu baudžiamomis ekspedicijomis. Vietoves visiškai neįprinamos motorizuotoms priemonėms. Vietomis korespondentui teko pilvu šliaužti uolu tarpekliais. Karo atveju sovietams sunkiau-siomis kovos sąlygomis tektu užimti vieną aukštumą po kitos. Kada korespondentas užsim-nė apie sovietu aviaciją ir ato-minę bombą, partizaninio karo veteranas ramiai šypterejo: — Kas bebuto musu priešas — jam tektu užimti vieną kalną po kitą. Argi pasulyje esama tiek daug atominiu bombų? ...

Tito — kietas riešutas Stalinui

Kiekvienas objektyvus Sta-lino ir Tito stebėtojas turi kons-tatuoti — mažasis Jugoslavijos diktatorius yra kietas riešutas sovietu komunistinės imperijos viešpačiui Juozapui Stalinui. Bijodamas išsilaužti dantis, Sta-linas tuo tarpu nesirizta imtis priemoniu Tito pašalinimui, pa-sitenkindamas prieš ji nu-kreipti Kominformo propagan-dą, pundais atsisaukiumu, kurte kasnakt paskleidžiami Jugosla-vijos pasienyje. Ar tuo visa kova ir baigsis? Sunku pasa-kyti. Tačiau štai ar taip — Ti-to yra rakštis Stalinui akyje, o rakšti juk paprastai stiekiamo pašalinti. Kuo ilgiau delsiama, tuo labiau satelitiniiu valstybiu tarpe krinta Stalinui prestižas ir, galimas dalykas, plečiasi "ti-toizmo" epidemija. Prestižo kriti-mas žmogui, kuris savo am-žiaus septyniadesimt metu su-kakties progą imamas vadinti dievu, be abejo labai pavoj-ingas: koks gi ten, po šimtis pyptiu dievas, jeigu su papras-tu mirtinguoju Tito negali susi-doroti! ...

Vyt. Kastytis.

R. Medelis.

Iš lietuviškojo pasaulio

STREPTOMICYNAS

Jau antri metai kaip laisvuo-
siose pasaulio kontinentuose
iš pavergtos Tėvynės išsisklaidę
lietuvių užplūdo gau-
sybe laisvą prašant vaistų nuo
džiūvos — streptomycino. Ne-
paprastas ju gausumas, turinio
dažnas keistumas, sukele daug
kam abejonių: „ar nesislepia
čia kokia bolševikų klaida“.
Gai buti jie nori išgauti tokiu
būdu šį nuostabų atrodymą,
kad panaudoti jį visai kam ki-
tam, — dažnas pagalvodavo.
Ypatingai kai dabar taip daug
kalbama apie bakteriologinį
karą ir panašias velniavas.
Tuo reikaliu kreiptasi į pasku-
tinių laikų New Yorque pagar-
bąsias profesores — dr. Eleną
R. Vitkute (Witkus), kuri skaitė
referatą Amerikos mokslininkų
kongrese, Kaledu atostogų me-
ta. Jos nuomone, ne be to, kad
sovietai tokiu būdu gali išsi-
slėpti asmenis, turinčius ryšius
su užsieniu, bet laisvą yra tik-
rai nelaimės ištiktu žmonių pa-
galbos šauksmas. Streptomicy-
nas ypatinai padeda tuber-
kuliozė ligonims.

Šitoks autgiletingos moksl-
ninkės pareiškimas, patvirtina
nuomone, kad, gal buti, per
„Voice of America“ patyrė šio
vaisto galią, bado ir teroro iš-
kankinti žmones bando pasku-
tinę viltį. Esama pranešimų,
kad iš čia pasiūstas streptomyci-
nas, adresuotas pasieks. Po
to, tokiu laisvą dar daugiau at-
sirašo. Streptomycino doza, ku-
ri normaliai turetu ligoniu pa-
dėti, kainuoja apie 40-80 dol.
Amerikos lietuvių Fordhamo

Universiteto profesore

Naujieji atvykėliai, mažai te-
susiduriami su Amerikos lie-
tuvių inteligentija — dažnai
pagalvodavo, kad jos iš viso
nera, kad visi lietuviškos kil-
mės amerikiečiai esą tik juoda-
darbiai, mainieriai. Tai netiesa.
Antroje ir trečiojoje kartoje
yra nemaža lietuviškosios in-
teligencijos, kuri dažnas ne-
mokedamas lietuviškai parodo
nepaprastą meilę savo Tėvy-
nei. Jie su džiaugsmu sveikina
naujuosius lietuvių intelligen-
tes — ateivius, tikėdamiesi, kad
jie Tėvynės meilę išklepsys ir
jiems, kurie jau antra ar trečia
karta apie ją težino iš motučių
ar tėvėlių pasakojimo. Taip

gražiai apie tremtinius JAV, iš-
sireiškę, savo laiku, dr. Ven-
cias, M. Sagys išlydėdami p.
Luzoraitį. Ypač malonu šią nu-
monę buvo išgirsti iš dr. Eleo-
noros R. Witkus, kuri atsidav-
usi mokslui, su lietuvišku gy-
venimu jau mažai turejo pro-
gos susidurti. Kartu ji yra ir pa-
vyzdys ir musu tremtiniams
mokslieiviams bei studentams,
kad pasiryžs, tikslas anksčiau
ar vėliau yra pasiekiamas.
Jos senelis yra kilęs nuo Kre-
tingos-Palango. Gi motučių —
iš Vilkaviskio apskritys. Jos
tėte — susipratęs lietuvis, lietu-
viškosios spaudos uolus skai-
tytojas, dailininkas. Brolis Vin-
cas — elektros inžinierius, o
Edis — studijuoja farmaciją.

Gimnazijos mokslus, musu
terminais, ji yra baigusi New
Yorke. Čia esą keturi koležai,
kuriuos New Yorque gyventojų
vaikai lanko nemokamai. Tai
Hunter, City, Queens ir Brook-
lyno. Šie koležai yra reko-
menduotini New Yorque gyve-
nantiems lietuviukams, kurie
tikrai nori studijuoti. Baigus
Hunter College, Elena Vitkute
gavo stipendiją, kaip abiturien-
te (amerikiečių terminais „B.
A.“), pradejo studijuoti Bostono
universiteto biologijos fakultete.
(Boston University, Graduate
School). Baigusi sėkmingai ir
ši, ji Fordhamo universitete ga-
vo daktaro laipsnį — Ph. D. ir
buvo pakviesta pasilikti, kaip
instruktore. Šiuo metu yra jau
profesoriaus asistente ir savo
gabumais yra patraukusi Ame-
rikos mokslo žmonių dėmesį.
Todel juo labiau yra malonus
jos atsiliepiamas apie Lietuvą ir
lietuvių.

Dr. Elena Vitkute rašo: —
„Esu be galo susirūpinusi del
tu DiPuko. Jie yra verti musu
paramos. Juų darbštumas ir
iniciatyva, jiems čia atvažiav-
us, yra tikrai nuostabus ir
kaip tik reikalingas musu tar-
pe. Juų prisidėjimas prie Ame-
rikos gyvenimo ir ypač prie
Amerikos lietuvių kultūrinio gy-
venimo bei spaudos, mums be
galo daug padės ir mus visus
labai paskatins. Apie musu vie-
ną paliktą Lietuvą man skaudu
ir pamanyti. Kad ten dabar kas
gero butu, tai nėra ko ne gal-
voti. Bet aš turiu neužgestan-
čią viltį, kad Lietuva triumfuos.
Kad ji vel prisikels kaipo Ne-

prigulminga, suvereni Lietuva“.
Daktare, kaip šios srities spe-
cialiste buvo užklausta, kaip ji
išsivaidzduojanti bakteriologi-
nė karų, apie kurį dažnai
paskutinių laikų užsimenama.
„Bakteriologinis karas dar bai-
siaus kaip atominis grąsina da-
bartinei civilizacijai“, — mano
dr. Vitkute. „Patogeniškos kil-
mės bakterijos, paskleistos iš
lektuvų ant priešio teritorijos,
momentaliai užterštą visą van-
denį, pieng, maistą. Ir nors dar
nera išugdyta bakterijų, kurios
gyvuotu ilgiau be kokio jau už-
kreto kuno, bet jau turima prie-
monių priešio teritorijoje sukel-
ti epidemijas...“

Tačiau profesore nemananti,
kad šis ginklas ateinančiam
kare busis panaudotas. Čia ji
sutinka su daugeliu Ameri-
kos mokslininku... Norint karą
laimeiti, reikia priešio teritoriją
okupuoti. Tai butu neįmanoma,
jei priešio krašte siaustu „mir-
tis... Nebent tik bolševikai
galetu užkrest šį kontinentą,
kad ji suparalizavę galetu su-
sitvarkyti su likusiu pasauliu.
Diktorei Eleonorai linkime
kuo geriausios sekmes, kad
laisvos, demokratines Lietuvos
universitetai jį pasikviestu kaip
svečią profesorių Almūs.

ANGLIJOJE

Pavergtųjų tautų paroda

Europos Laisvės Lyga Škoti-
joje (Scotch League for Euro-
pean freedom) šiuo metu pra-
džioje Edinburge rengia pa-
vergtųjų Europos tautų parodą.
Jos organizatorius ir ekspona-
tų rinkėjas yra žinomas lietu-
vių bičiulis ir užtėjas John
Sewart. Parodoje dalyvaus lie-
tuviai, estai, latviai, lenkai, uk-
rainiečiai, serbai, kroatai, slė-
venai, bulgarai, rumunai, čekai,
slovakai, vengrai ir gal buti,
graikai, kurių krašte parodą
projektuojant dar tebevyko
vidaus karas. Bus išstatyta šiu
tautų įvairiausių tautinių ekspona-
tų — audinių, meginčių, juostų,
medžio drožinių, odos dirbinių,
gintaras, knygos, fotografijos,
tautiniai drabužiai — žodžiu,
viskas, kas tautai būdinga.
Rinkdami eksponatus rengejai
apsiima apmokėti vi-
sas ju persiuntimo išlaidas, o
taip pat apdrausti juos nuo žu-
vimo, ugnies ar sugadinimo.
Parodos tikslas — Škotijos ir
visos D. Britanijos visuomenę
supažindinti su pavergtomis
tautomis ir populiarinti jų išla-
vinimo mintį.

Padidinamas „Britanijos Lietuvis“

DBLS-gos Centro Valdyba,
apsvarčiusi „Britanijos Lietu-
vis“ leidimo reikalus, priėjo iš-
vados, kad laikraštį reikia pa-
didinti. Ligi šiol laikraštis buvo
keturiu puslapiu, po Nauju Me-
tu pradėtas leisti šešių pusla-
piu. Pertvarkymo reikalavo pa-
ties laikraščio skaitytiniai, kurie
buvo atsiklausę amketos kelių.
Taipogi redakcija yra gavusi
virš 300 laišku, kuriuose pasi-
sakyta, jog laikraštį reikia pa-
didinti, o susidariusias išlaidas
— skaitytiniai sutinka primokėti
pakeltos prenumeratos būdu.

Dabartinis metu „BL“ prenu-
meratos kaina metams — 32
šilingai, pusei metu — 17,5 šil-
lingo. Laikraščio adresas: Bri-
tanijos Lietuvis, 2, London.
Mews, London Street, London,
W. 2, England.

Lietuvių Namai

D. Britanijos Lietuvių Sąju-
nos Centro Valdyba, bestrū-
pindama Lietuviu Namu London-
ne steigimo reikalus, nutarė
steigti akcinę bendrovę vardu
„Lietuvių Namai“. Bendrovės
įstatatai ruošiami. Kreiptasi į
namu pardavimo agentus ir pra-
šyta siust pasiūlymus. Perka-
mu namu kaina numatoma
tarp 5.000 ir 7.000 svarų.

LAISKAS IŠ BELGIJOS

K. Matukevičius. (Rue Cre-
ve-Coeur, 5 Liege, Belgique) sa-
vo laiške, tarp kita ko, rašo:
„Tiki šiol tebegyvenu Belgijo-
je ir tebekasu tą niekad nesit-
baigiančią anglį. Buvau smar-
kiaai sužeistas, vėliau susirgęs
ir, apie metus laiko prasiūryjęs,
vėl pradėjau iš naujo. Su Vo-
kietija jau beveik dveji metai
kaip neturiu jokiu ryšių. Gy-
venu visiškai vienišas ir, tary-
tum, viso pasaulio apeleistas.
Dabar dirbu dažnai net po dvi
normas, norėdamas susitvarkyti
daugiau valiutos ir kaip grei-
čiau pabėgti iš šio baisaus pra-
garo. Nepaprastai taupiai gy-
vendamas, susitvarkiau 30.000
belgišku franku. Dabartinis me-
tu norėčiau kur nors išėmi-
gruoti. Mūsų, čia esančių, emi-
gracijos klausimas yra bene
sunkiausias. Jis sunkus, kaip ir
pats gyvenimas. Mus taip šva-
riai belgai apstatė, kad to visai
nė nesapnavome. Po sutarties
baigimo, buvo kalbama, kad
galėsime emigruoti, bet jau su-
tartis baigta, o apie emigraci-
ją — jau nieko nekalbama...
Ne tik kad emigruoti neleidžia,

bet ir kito darbo neleidžia pa-
sirinkti. Turi žmogus dirbti tik
kasyklose arba geležies liejy-
kose. Savo išlaidomis emigruo-
ti galima, bet tik reikta gauti
buto ir darbo garantijas. O iš
kur jas gauti, jeigu neturi pa-
žįstamu, kas parūpintų?...

Norėčiau labai patekti į Ka-
nadą. Visas išlaidas pilnai pa-
dengčiau ir nuvažavęs gra-
žiausiai atsilųgintau už visą
triūšą. Jei kas man sutiktų pa-
dėti, niekuomet to neužmirš-
čiau. Norėčiau kaip greičiau
ištrukti iš šios „nevalios namu“.
Joks darbas man nebūtu bai-
sus, nes esu darbe užsigrūdi-
nęs“.

Tevas Bružas, S. J.

Tevas Bružas, S.J., nuo 1948
m. gruodžio 2 d. važinėjo su mi-
sijomis po D. Britaniją, aplan-
kydamas net 81 vietovę. Nuo
šiuo metu pėsčio 1 d. jis persi-
kale į Belgiją, kur taip pat ap-
lankys visas lietuvių kolonijas,
o po vasario 16 d. vyks į Chica-
gą, iš kur po puses metu — į
Braziliją.

Iš Pietų Amerikos

BRAZILIJA

Juos vilioja Kanada

Buvęs „dypukas“, mechani-
kas Vladas Plečkaitis, dabar
gyvenantis Rua Anhaia, 624,
Bom Retiro rajone, i Braziliją
nuvykęs tik prieš dvejus me-
tus, šiuo metu tvarkosi doku-
mentus, kad išvyktų į Kanadą.
Jis dirba S. Paulo miesto au-
tobusu imonose ir uždirba arti
3.000 cr. per mėnesį. Galtu
neblogai pragyventi ir susitau-
tyti, de ja, klimatas nepakei-
liamas. Anksčiau jis visai sir-
guliojo, buvo ilindęs i skolas,
bet baigia jos išmokėti.

Kai sugrįžama i tiesu kelią

Brazilijos „Žinios“ aprašo
apie vieno musu tautiečio klai-
džiojimus tamsiais šunkelėmis ir
pagaliau, grįžimą i tiesu kelią.

Lietuvis V. R., kilęs iš Kauno,
nuvyko i Braziliją be jokio ama-
to ir be cento kišenėje. Nuo
1927 iki 1932 metu, kartu su še-
ma, jis dirbo Alice kavos fazen-
doje. Mirus žmonai ir vientur-
čiui sunai, R. atvyko i S. Paul-
o. Ten gavo darbą pas vieną
daržininką. Tačiau, skandindas
degtinėje skaudžios ne-
laimės prisiminimus ir vargus,
ką uždirbdavo, viską pragerda-
vo. Pragerė ir sveikatą. Apie tre-
jus metus išbuvo net bepročiu
ligoninėje. Išėjęs iš bepročių li-
goninės, R. tvirtai nusistatė grįž-
ti i tiesu kelią: metė girtuoklia-
vę, pasitaisė, susitvėrė ir pi-
nigū. Dabar jis jau yra savo
tautiečio M. Mr. baro dalinin-
ku. Jis, esą, pilslo „matabišius“
kitiems, o pats — ne i burną ne-
ima. Sako, tegul kiti važiuoja i
Juqueri — bepročių ligoninė.
— man ir vienos pamokos ga-
na. Č. R. dabartinis metu gana
gražiai verčiasi.

Didelem šeimom sunku pragyventi

Juozas Jucius, buvęs DP, da-
bar gyvena Sao Paulyje. Dir-
ba keramikos, išdirbinių fabri-
ke „Zapi“, kaip gipso modelių
gamintojas. Jo nepilnametė duk-
te, dirba kartu, kaip dažytoja.
Abu per mėnesį uždirba arti
2.500 cr. Kadangi ju šeima ne-
maža, net šešios burnos, tai to
vis užtenka pragyventi.

J. Jucius didžiausias troški-
mas — kaip nors susilpdyti sa-
vo degyklą, kurioje jau galtu
savo sąskaiton išdegti meniš-
kai pagamintu molio dirbiniu ir
paleisti juos i rinką. Kai dirba
kitiems, belieka tik skursti.

2.

ARGENTINA

„A. L. Balsas“ padarė didelę pažangą

Jau trečiasis dešimtmis ar-
gentiniečiai lietuviai skaito sa-
vą laikraštį „Argentinos Lietu-
vių Balsą“. Jei kas prisimen-
tuos „Balso“ egzempliorius, ku-
kie jie buvo seniau ir sulygina
juos su dabartiniais, junta didė-
li skirtumų. Iš mažo laikraščio
jis pasidaro didelio formato, a-
stuniniu puslapiu, gražiai tvarko-
mas ir turiningas savaitraštis.
Laikraščio leidėjai išgijo savo
linotipą ir ruošiasi pirkti savo
spaustuvę.

De ja, kaip visur kitur, taip ir
ten, nepaisiama be sunku-
mu. Viename iš paskutiniųjų
laikraščio numeriu Redakcija
nusiskundžia, kad Argentinoje
visi reikmenys pabrango trigu-
bai ar net keleriopai. Del tos
priežasties „Balso“ leidėjai nu-
tare pakelti ir laikraščio prenu-
meratos kainą. Dabartinis metu
ji kainuos metams 20 argenti-
nišku pezu.

Žinoma, skaitytiniai, susigy-
venę su savuoju laikraščiu, ne-
nores skirtis su juo ir toliau.

Pamistas A. Kuprevičius

Šis musu tautietis dabartinis
metu gyvena Argentinoje ir
nuolat garsina lietuvių vardą,
rengdamas puikius fortepiono
koncertus kaip vietiniams lietu-
viams, taip ir argentiniečių pub-
likai. Su juo dažnai koncertuo-
ja ir sesutė Elena Kuprevičiū-
te, gabi smuikininkė.

BRANGUS TAUTIEČIAI LIETUVIAI

Skandus likimas mus išbla-
ke po visą pasauli. Aš, Lietu-
vos tremtinė, vargstu jau 2 me-
tai Anglijoje viena, netureda-
ma jokios geresnės vilties.

Labai prašyčiau brangius
brolis lietuvių, kurie gyvena
Kanadoje, man vargšai padėti
ir išrūpinti vizą ir darbą Kana-
doje. Už tą vargą ir triušą atsi-
lygintau. Esu lietuvaite, gim-
si 1910 metais.

Mano dabartinis adresas:
Michalina Caprackaitė, The
Hostel, Barnoldswick, nr. Colne
— Lancs., England.

PRAŠOMA ATSLIEPTI

Vaičiaitė, M. — redakcijoje
yra 3 laišakai.

Valaitė, Antanina — iš JAV
prašo adreso.

IŠ ANAPUS

Muzikinis menas

Senai žinomas posakis, kad
nenorėdami leisti žmogui gal-
voti, bolševikai stengiasi užimti
visą jo laiką. Vietoje duonos
duoda žmonėms šokių, rengia
nuolatines pramogas. Muzika
taip pat yra viena iš daugelio
propagandos ir užsitrenkimo
priemonių, kaip ir kitos meno
šakos. Grynas menas yra lai-
komas nusikaltimu. Meninin-
kai, užsikrėtę tokiais „ydo-
mis“ skelbiami nukrypeliais ir
šalinami iš gyvenimo arba
nors iš veiklos.

Lietuvoje dabar taip pat da-
roma. Ir muzikos menas yra
ijungiamas i propagandos jun-
gą. Ir muzikai turi dirbti tėvelio
Juozapo „revoliucijos“ ir „lai-
mingųjų Lietuvos dienų“ garsi-
nimui. Kas dabar Lietuvoje lai-
koma vertingiausia iš muzikos
pasaulio, parodo „Tėvynės Bal-
so“ 1949 m. Nr. 4 ir Nr. 5 pa-
teikiamos žinios apie Lietuvos
muziku pasirošimus prieš
ruošdami SSSR kompozitorių
suvažiavimą. Atrenkant, su ku-
ten reikės pasirodyti, buvo su-
rengta „Lietuvos tarybines mu-
zikos apžiūra“ (nebeimama
Lietuvoje net lietuviškai kalbe-
ti) „TB“ rašo:

„Apžiūra pradėjo savo sezo-
ną Vilniaus Filharmonija. Vyks-
ta kamerinės ir simfoninės mu-
zikos, chorų koncertai. Su pasi-
sekimu atlikta B. Dvariono I
laipsnio stalinine premija apdo-
vanotasis smuiko koncertas su
orkestru. J. Tallat-Kelpšos „Kan-
tata apie Stalingą“, kuri taip pat
apdovanota stalinine premija.
Su dideliu susidomėjimu iš-
klausyta K. Galkausko ir J.
Juzeliuno simfonijos, J. Kuro-
so ir E. Balsio sonatos, A. Kleni-
čio daina-kantata „Ačiū Stali-
nui“ ir koncertas, Račiūno ora-
torija „Tarybu Lietuva“, A. Pa-
kalnio baletas „Sužadėtine“.

„Apžiūros metu didelio susi-
domėjimo susilaukė ne tik pa-
tys muzikos kūrėjai, bet ir atli-
kėjai — jungtinis operos ir ba-
leto teatro bei radijo komiteto
orkestras, Gimzausko vadovau-
jamas vokalinis ansamblis,
Švedo vadovaujamas valstybi-

nis liaudies dainų ir šokių an-
samblis, jaunas talentingas
smuikininkas Paulauskas ir kt.“

„I apžiūrą buvo atvykę sve-
čiai iš brolisųjų respublikų —
izymus kompozitoriai Murade-
li, Šebolinas, Čulaki, Graubins
ir kiti. Buvo parinkti geriausi
lietuviškos muzikos kūrėjai, ku-
rie bus atliekami per Tar. Są-
jungos kompozitorių suvažiavimą“.

Garbingieji „brolisųjų res-
publiku svečiai“ beabejo ture-
jį misiją patikrinti ar Lietuvos
muzikai jau „pačią“ tiek, kad
nenukryptų nuo linijos. Atrodo,
jie turejo buti patenkinti. Juk
tėvelis „nepaminėtas“ ir Lietu-
voje. Yra ir kantata ir „Ačiū“ ir
laimingoji „Tarybu Lietuva“.

Apie Vilniaus baletą iš to pa-
ties „TB“ sužinoje, kad ir jis
veja „pirmąsias respublikas“:
sezoną jis pradėjo Dargožins-
kio „Undine“, o vėliau pasta-
te Gliero „Raudonąją oguoną“.

Mandagumo savaitė

Stalinus paskyre mandagu-
mo savaitę ir jai praversti su-
kvietė aukštuosius kompartijos
dignitorius pasitarti. Stalinui
pradėjus kalbėti apie mandagu-
mo reikšmę penkmečio planui,
kažkuris dalyvis garsiai nusi-
čiaudėjo. Plėniniu žvilgsniu ap-
žvelgęs susirinkusius, Stalinus
paklausė:

— Kas?

Mirties tyla. Tada NKVD ty-
liai išveda paskutinę sėdeju-
siu eilę, kad su pirmu transpor-
tu pasiustu i Sibirą.

— Kas čiaudejo? — antrą
syki paklausė Stalinus.

Dar gūdesnė tyla. NKVD pa-
sieme priešpaskutinę sėdejusiu
eilę.

— Kas nusičiaudėjo? — tre-
čiąsyki nuskambėjo Stalino
klausimas.

— Aš, — pakildama pirmoj
eilėje, atsiliepa maža virpanti
žmogysta.

— I sveikatą, drauge, — šyp-
sodamasis mandagiai nusilen-
ke Stalinus.

ANTANAS VAIČIULAITIS

Kriokininkų Ievutė

Kriokininkų Ievutė bobinčiūje giliai įmerkė pirštus i vandenį,
kad net stambūs lašai nuvarvėjo ant grindų, ir nykščiu stipriai
pasitrynė kaktą, smarkų ir krūtinę. Paskui, prilinkusi, ilgai bu-
čiavo Dievo kamčios kijas ir jautė savo širdyje graudumą. Bu-
vo liūdna ir gailu, tarytum jau amžinai ji skirtusi su ta bažnyčia,
su tais žeriničiais altoriais ir su margais spinduliu pluoštais,
kurie giedru vasaros sekmadienį, per pat pakylėlimą, muša
žmonėms ant galvu pro žalius ir mėlynus langu stiklus.

Šį rytą ji meldėsi ilgai. Nuo pat gaigystės, kol aušra dar
nebuvo patekėjusi, senutė lingavo žila savo galva, išklusė
visu mišiu, vis mušė i krūtinę ir protarpiais kniubo ant grindų.
prie tos žemės šventos. Ilgai meldėsi ji, šnekėdosi su savo plačia
gimine, su tėveliais, su broliais ir seseria Uršule, kuri balti
kaulai jau senai po velėna dūlėjo ten, kur žali beržai šlama ir
linguoja.

Labiausiai motinėle ji garbė, jos vardą minėjo. Lygiai
prieš penkiasdešimt metų ji atgulė ant grabo lentos, ir Ievutė
visą taip aiškiai šiandien regėjo: raukšlėtą, ligos išvargintą
veidą, tokį ramu, ant drožliu prieglaivėlio giliai bemlegantį, tas
ant krūtinės sunertas rankas su šventos Kotrynos paveikslėliu.
ir blizgančias žvaigždes ant juodo antrožo. Už gimdytojos
vėlė nūnai pats pralotas atgiedojo mišias, gi Ievutė, po tiekios
amžiaus pati jau didžiai sena, suknusė, guodžiojosi viena
likusi šioje žemėje ir tartum vis matė savo išnykusią gentį toli
ten, kur jie visi nuėjo išsėtus.

Apsilūgę šventoriūje, sumurmėjo:

— Kokia graži dienele...

Pūstelėjo vėjelis ir pro ją nunešė geltonu klevo lapu sūkurį.
Jovaru šakose tylėdamos tupėjo kuosos ir barkšojo varnu tuštū
lizdai.

Miestelyje buvo tylu, lyg visi žmonės būtų nežinia kur iš-
vaikščioję. Tik žydo Zelmono brikas darėdavo per bruką, ir dvi
ožkos rūpėjo nučturusius žolės kuokštus, rinkoje iš po akmenu
styrinčius. Paliai pat šventoriū, stuksėdamas priešais savo lazdą,
šlėpsėjo miestelio neregys. Prie vartu radęs sculėtą kertę, jis
pasistatė kedutę ir atsisėdo. Ant kelių pasidėjo kepurę ir dube-
nėlį, nuslėmė nuo kaklo rožančią, bet potekuti nepoterlavo:
aklus vyžadus įsmeigęs i tuščią gatvę, jis galvojo kažką. Nu-
girdęs žingsnius, griebė jis savo maldą tiesiog nuo „melksis už“

Ponios Chiang tragedija

Tėvynę galima ginti ne vien
tik ginklu rankose. Ir gynybais
gali buti ne tik vyrai, bet ir
moterys, kurios puikiai gali pa-
tarnauti savo kraštui, pavyz-
džiu, kad ir diplomatinėje tar-
myboje. Tokiu moterių likimas
yra susijęs su krašto likimu. La-
bai ryškus tam pavyzdys yra
Nacionalinės Kinijos maršalo
Chiang ir jo žmonos likimas.

Japonams užpuolus Kiniją,
Mrs. Chiang atvyksta i JAV,
kad galtu šioje laisvės šalyje
remti vyro kovą. Tai buvo 1942
metais. Amerikoniai jį priėmė
su išskėtomis rankomis. Holly-
woodas, Washingtonas ir
Broadway buvo sukelti paruo-
stai asmeniui triumfui. Daugeli
kartu ji buvo Baltuosiuose Ru-
muos. Kartu su Rooseveltu ture-
jo spaudos konferencijas. Taip
pat iškliminai ji buvo sutikta ir
Chicagoje, kur miesto majoras
Kelly jai pasakė: „Štai yra
miesto raktai. Šis miestas yra
jūsų!“ Ir Mrs. Chiang metėsi i
darbą visa savo prigimtimi.
Ireiškimas, kad amerikoniai nesit-
važinėja po pramonės centrus
ir ragina darbininkus daugiau
gaminti ginklų ir pirkti daugiau
bonu. Ji lankė mokykiose ir
universitetuose, skelbdama Ki-
nijos laisvės idėją. Ir jai sėke-
st. Sekėsi ypač del to, kad ji
ir amerikoniai buvo daugiau ne-
gu sąjungininkai. Tai buvo
žmonės vienos idejos — lais-
ves. Ponios Roosevelt savo pri-

siminimuose šitai rašo apie p.
Chiang: „Buvo idomu matyti,
kokią itaką p. Chiang turejo
vyrams, su kuriais kalbėjo. Jie
jautė jos žavingą inteligenciją,
bet kartu jie jautė jai ir kiek
baimes, ypač kai ji pradėdavo
kalbėti apie Kiniją. Jos žemas
balsas tada skambėdavo kaip
plienas, ir negalim buvo jo ne-
išsklausyti“...

Po karo ji grįžo namo. Tačiau
laisvės dienos Kinijai neilgai
šviete. Pasinaudodami kinu tau-
tos išvargimu, raudonieji pra-
dėjo veržtis i šią šalį. O čia dar
nesutikimai savuju tarpe. Ir
Mrs. Chiang vel atsiduria JAV.
Ji kreipiasi i prezidentą Trum-
ną, prašydama moralinės, ma-
terialinės ir militarinės para-
mos. Ji praleidžia keletą dienų
pas George C. Marshalli. Bet
šiuo atveju jį lydi nesėkmė.
Amerikos vadai nesirytė, o tuo
tarpu raudonoji banga ritasi
per jos brangią tėvynę. Paga-
liau prezidento Trumano pa-
reiškimas, kad amerikoniai nesit-
važinėja aktyviai ginti Formozos,
jai parodo misijos galą.

T

Be meilės negalima gyventi

Juozas Kralikauskas

Gyveno kartą liūdnas tremtinys dideliame svetimo krašto mieste. Kasdieninę duoną užsidirbdavo dirbdamas žaislu fabrikėje dirbdamas papūgas.

Na, tai aną dieną tas dičturis ir liepė liūdnam tremtiniui dau-giau į žaislu fabriką nebeat-ti. Prieš išeldamas iš vietos, kur buvo tiek daug ilgų dienų vargės, liūdnas tremtinys už-sižiūrėjo į paskutinę paga-miną papūgą. Papūga buvo graži ir nustebsi. Buvo jos gy-venimo tik pati pirmoji valan-da. Į papūgą spoksėjo daugybė visokių lėlių, meškiuku, ark-liuku, avinėliu, šuniuku — ir kur ten viską išskaičiuoti. Pa-pūga stebėjosi, kad vienuose rūmuose galetu būti tokia dau-gybė žaislu.

— Ar čia gyvena karalius ar burtininkas? — papūga šnibždomis paklausė liūdną tremtinį.

— Ne karalius ir ne burti-ninkas, o dičturis, kurs neturi širdies. Parašyta, kad greičiau kupramugaris išlįs pro adatos skylutę negu tokie įeis į dangų.

— Argi čia dar ne dangus? — pamąstė papūga. Bet ji dar labiau nustebo, nes kaip tik dabar pastebėjo, kad čia nei viena lėlė neatsuoja, nei meš-kiukai, nei šuniukai — niekas. Čia alsavo tik vienu vienas liūdnas tremtinys.

O jam buvo pagailė kvailu-tės papūgėlės. Kad nieko gero daugiau neturėjo, tai išleido ją atminimui į kišenę ir išėjo į gatvę. Gatvėje šio krašto vyrai žvilgčiojo į suktu karalai-čiu akis, lyg be žodžių klaus-dami: "Argi tu nežinai? Be mei-lės juk negalima gyventi?" Ka-ralaičius buvo gražios ir tylėda-mos dievai žino ką mąstė.

Tai gi, kišenėje papūga nie-ko nematė, nes buvo tamsu. Tik girdėjo, kad ten už audekli-nės sienos pro šalį kažin kas bildėjo, juokėsi, kėlė alasą, o čia kišenėje buvo šilta, gera. "Gal jau čia dangus? — paga-l-vojo papūga ir netrukus užsi-manė miego. Tremtiniui einant gatvę, nudėvėto apsiausto ki-šenė supos — papūgėlė tru-

putį atsiduso ir saldžiai užsnū-do, tarytum lopšy.

Staiga — papūgos miegas iš-sibloškė: apėmė pirštai ją trau-kė iš kišenės. Ji beveik nusi-gando, nes pirmiausia pamatė aukštai kažką nuostabią mē-lyną ir didelį didelį. "Tur but, ten dangus," — dingtelėjo pa-pūgai, o tuoj pat pirmą kart pa-matė medžius ir namus, jaugu-sius į dangų. O dar paskui pa-matė dvi didelės lėles: vieną kiek mažesnę ir verkimą, o antrą didesnę, kažką silpnėsni padariusią ir nubėgančią. Pa-pūga nesuprato, kas čia buvo atsitikę. Ji visai apstulbo, kai tremtinys ją atidavė verkian-čiai lėlei, tardamas:

— Še, ir neverk. Tasai ber-niukas negeras, be širdies.

— Ir dičturis ir nubėgusi lē-lė yra be širdies. Jie negerai; jie nenueis į tą mėlyną dangų, — pagalvojo papūga. Ir tuoj pra-linksmėjo: "O mes visi trys su širdim, mes geri, tai mes visi trys būsime danguje".

Iš stiklinio gonku išėjo Rau-dona kepuraitė. Ji buvo labai labai panaši į likusias fabrikė lėles, tik už anas daug dides-nė. Kur tau, ji didesnė ir už ši-tas gatvines lėles: ji beveik to-kio didumo kaip liūdnas trem-tinys.

— Šita iš kurgi kitur būtu, jeigu ne iš pat dangaus, — pa-pūga negalėjo atsistebėti Rau-donos kepuraitės gražumu, nes ši buvo išsidažiusi ir ugninėm lūpom rūkė cigaretę. Ir užgirdo papūgą, kaip pralinksmėjęs tremtinys iš širdies pasakė Rau-donai kepuraitė:

— Žinai, be meilės juk ne-galima gyventi, ar ne?

Bet Raudonoji kepuraitė išdi-džiai tik peržvelgė jį žemyn per nudėvėtą apsiaustą, gužtelėjo kailiniais pečiais ir tylėdama priėjo prie savo automobiliaus.

— Tai gi, kad nežinia, kas to-ji meilė yra? — atsiminė papū-ga ir pakreipė galvą.

— O gal meilė ir dangus, tai-tas pats? — spėliojo papūga, nes ji dar nežinojo, kas yra meilė.

Papūga jau norėjo apie tai

šnibždomis pasiklausti berni-ko, bet pamatė, kad tremtinys greit išsiėmė gražią dežutę ir įsikando cigaretę.

— Tik vienos kibirkstėlės prašau, — švelniai paprašė tremtinys.

— Kaip jis moka maloniai pasakyti. Kokiu minkštu balsu — nudžiugo papūga.

— Nachalas! — ugninėm lū-pom, negeru balsu atsakė Rau-dona kepuraitė. Numėtė žemėn cigaretę, o pati palinkdama greit užsidarė viena į automo-biliu.

— Ar ji pablūdus, ar gal ir ji neturi širdies, jei negalėjo jam paskolinti nė kibirkstėlės tos meilės, — nusiminė papū-ga ir, atjausdama tremtinį, tru-putį atsiduso. — Aha, ūmai susiprotėjo papūga, — tai juk meilė ir yra ta ugnelė raudono-

se lūpose. Ne, ne dūmai, ne ci-garetė, o tik pati ugnelė. Juk tremtinys tik kibirkstėlės pra-šė...

Bet tuo metu berniukas ne-patenkintas numėtė papūgą ant šalto grindinio. Ji net ir nesu-prato, už ką. Ir labai nusigando, nes pateko tiesiai po didė-liu ir tamsiu ratu.

Sužė sušabavo automobilius, ūmai pasisuko tamsus ratas — tai ir papūgėlę pervažiavo. Ji pajuto skausmą, kurio dar bu-vo nepažinus.

Prieš mirtį ji dar girdėjo, kaip liūdnas tremtinys garsniu balsu paklausė berniuką:

— Kodėl ją numetė, padau-ža tu, a?

— Turiu namie narvelyje ge-resnę: ten tikra, gyva, — ir gatvinė lėlė pradėjo bėgti.

Ir dar papūgėlė prieš pat mir-

ti regėjo, kad liūdnas tremti-nys stovi ir į ją žiūri. Papūgė-lei pasidarė svaigiai gera. Iš dėkingumo ji dar įstengė su-šnabždėti, pakartodama ką tik girdėtus jo paties žodžius:

— Žinai, be meilės juk ne-galima gyventi, ar ne?

Papūgėlei jau vėl neskaudė-jo, grindinys jau nebuvo šal-tas. Ji snūdavo vėl, lyg kaip pir-ma šiltoji kišenė. Dar girdė-jo tremtinio liūdną balsą, bet jau lyg iš labai labai toli:

— Miela buvai, Raudona kepuraitė, kadaise, kol buvai dar pasakoje... pėsčia su pin-tinėle eidavai...

— Tik vie-nos ki-birkstė-lės pra — — —, nuščiavo papūgė-lės šnabždesys.

O jos akys, kaip rūkė, jau sverdėjo kažkoks, beformis si-lueas — — —

Toronto vaiku šventės vaizdai

Programos dalyviai ir tvarkytojai, drugelių maldos scena ir Voras iš "Mėlynasis Drugelis"

FAUSTAS KIRŠA

IEŠKOTOJAI

Kasyklos vergas ieško briliantu, Sidabro, aukso, nikelio, urano. Ir jis lengvesnis už metalo dulkę, Jis pelenu nukrenta i nirvaną.

As ieskau meiles is zmogaus i zmogū Ir isminties vaivorykštei liepsnoju. Malda ir aukos — amžiu rumu skliautai Prie amžiu amžiu Viešpatnojo koju.

Recenzijos

PASKUTINIS "AIDU" NUMERIS IS EUROPOS

"Aidu" Nr. 26 yra "nuobal-gnis Europos numeris. Baigda-mi savo darbą, senieji redak-toriai, beabejo, specialiai rupi-nosi savo paskutini numeri ypačiai dailiai išleisti.

Pagrindiniai straipsniai yra parašyti pačiu buvusiojo redak-cinio kolektyvo nariu. Taip A. Maceina duoda labai idomią teologinę studiją apie Mariją. Juozas Gimius baigia savo pa-sisakymą del dabarties egzis-tencialistiniu filosofu pastangos sukurti ateistini humanizmą. Gi literatūros kritikas Jonas Gri-nius išsamiai analizuoja Ber-nardo Brazdžionio poeziją.

Be šiu, visiems bus pravartu susipažinti su etnologes M. Gimbutienės-Alseikaitės škieais apie lietuvio charakteri, su Juo-žo Lingio straipsniu apie pernai mirusią Nobelio laureatę Sigri-dą Undset ir pagaliau su argen-tiniečio L. Galtier specialiai "Aidams" parašytu straipsniu apie poetą O. V. Milašiu.

Šis numeris vertingas ir savo dailiąja literatūra. Jisai ivesdi-na i musu literatū eiles net du nauju autoriu. Ligisli negirde-tas poetas A. Jasmantas iš kar-to atkreipia dėmesį savo gili-os minties poetine kuryba. Ir ly-giai suzinome, kad ir zinomasis musu teologas kun. St. Yla drauge savyje slepe ir literato talentą. Tai ir patiškina, kur slypejo stilistines jo jegos pa-slaptis. Be to, čia Alf. Nyka-Ni-liunas ir Kazys Bradunas du-da savo eilėraščių, o Paulius Jurskus tęsia dideles apimties ir vertes poemą "Juodvarnius".

Kaip visuose, taip ir šiame "Aidu" numeryje yra ir apžval-

gu skyrius, kuriame iškeliami gyvieji dabarties klausimai. Teisingai iškeliamas reikalas, kad ir gydytojai neužmirštu, jog yra pasaukti būti netik amati-ninkais. Primenamas senas žy-maus ispanu kataliku politiko Donos Cartes pranašiskas per-spejimas del perdidelio politi-kos pervertinimo religijos są-skaiton. Ir pagaliau supažindi-nama su Vatikano Tautines Delegatūros veikla.

Ir meniniu požiūriu numeris labai dailiai išleistas. Devynio-mis iliustracijomis esame supa-žindinami su pačiais naujau-siais musu dailininku Galdiko, Jonyno, Kasiulio, Valeškos ir kitu kuriniais. Tarp kitu yra duotas ir musu žymiojo valsty-bes vyro prel. M. Krupavičiaus meninis portretas, nupieštas dail. A. Varno.

Besidžiaugiant gražia Euro-piniu "Aidu" nuobaiga, belie-ka linkėti, kad ir amerikoniškai "Aidai" išsilaikytu tame pačia-me lygyje. Lauksime visu smal-sumu.

J. Padaubie

niai, Lietuviai
Pittsburgh, Pa., 1

Žudymai nekaltu :
ševikams iš Lietuvos
1941 m. buvo visuotinas
nys. Iš ju patis nežmoniški
sias, beabejo, buvo žiauriausias
nukankinimas 73 Telšiu kalė-
jimo kankiniu Rainiu miškelyje.
Lietuviškajai visuomenei visa
tai jau girdėta, bet visa ta me-
džiaga dar niekur nebuvo su-
rinkta ir tvarkingai sugrupuota,
kaip čia minimoje knygoje.

Po trumpo, ano meto padėti
nušviečiančio įvado, pateikia-mi liudininku — daugiausia ka-lėjimo sargu — parodymai apie kalinių nuotakas sužinojus, kad jau prasidėjo karas, ir kaip jie buvė iš kalėjimo išvežti. Ka-dangi pačiu kankinimu niekas nėra matęs, tai toliau pateikia-mas parodymas žmogaus, ku-ris netikėtai atrado auku lavo-nus, o po to seka ištrauka ofi-cialaus teismo medicinos proto-kolo, kurioje pateikiamas apa-rašymas visu atpažintu ir neat-pažintu lavonu.

Išspausdinus kalinių nuotai-kas apibūdinantį tekstą, birže-lio 22 d. trylikos kalinių prašytą ant vieno kalėjimo bliuduko, nupasakojamas auku laidotu-vės, o po to seka trumpos bio-grafijos visu 73 auku. Pabaigo-je pateikiamos trumpos žinios apie kankintu kopų likimą ant-rosios bolševiku okupacijos pradžioje.

Leidėjams tenka tik padėko-ti už taip rūpestingai surinktą medžiagą, o visiems tenka pa-galvoti, kaip galima būtų tą lietuvių tautai okupanto pada-rytą skriaudą pagarsinti juo plačiau pasaulyje. Juk tai dar žiauriau negu Katynas, nors mažesnės apimties. Čekai gar-sina Lidice, o ar Rainiu miš-keis neprilygsta? Š.

LIETUVIŲ SPAUDOS CENTRAS

Amerikoje platina visas JAV, Kanadoje, Vokietijoje ir kitur išleidžiamas lietuviškąsias kny-gas, kuriu sąrašai stumčiami ne-mokamai visiems ju pageldau-jantiems. Adresas: Gabija, 412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y., USA.

mus nusidėjėlius", paskui tyliai numykė kelis žodžius ir vėl gar-siai ištare Amen.

— Dar nedūlini namučiu? — užkalbino Ievutė.

— Pažįstu, pažįstu: tetuliukės balsas, — atsiliepė neregys ir nuleido rožančiū į kepurę, gal tikėdamasis ilgesnės šnekos. — O pareiti visados spėsiu. Vis miela kokį skatiką viršaus... Žmona, mat, nesveikuoja... želį baigti.

— Tai gi, tėvai, prasimanei bėdos senatvėje. Reikėjo tau ženyti! Vis svieto išdykumas! Negalėjai, mat, šventai am-

Ievutė šnekėjo piktai, kelis kartus atsikrenkšdama. O buvo už ką nertėti! Gyveno sau neregys Juozelis metu keturiasdešims, gyveno penkiasdešimt, prie bažnyčios duru sėdėjo, vasarą gi net per kaimus vienas sau gūrinėdavo, nuo ūkio lig ūkio išst-klausdamas kelio, kartais net geresniu žmonių pavėdavimas, kur namo stovima. Buvo pavalgęs, neplikas, dar prie dūšios vieną kitą varioką turėjo. Didelio vargo nepažino, tik tiek, kad buvo aklas nuo pat gimimo ir kiau-ras dienas mąstė, ilgėjosi: "Jei nors truputėlį galėčiau matyti! Nors tiek, kad nereikėtų lazda tako grabaliotis"... Taip prabėgo daug vasarų, ir daugio žiemu pusnynai išturpo. Ir štai vieną rudenį Juozelis apstulbino visą parapiją: jis vedė. Paėmė sau už žmoną tokią pat ubagę, o drauge su pačia užsikrovė ir didelį vargą: ji buvo ligonis, dau-giau lovoj gulėjo ir dūsavo, negu prie bažnyčios poterlavo.

— Vis dar į tą doktorai adatomis bado? — kiek nuolaidžiau klausinėjo Ievutė.

— Kur čia nei! O sveikatos kaip nėra, taip nėra.

— Ak, sakau, reikėjo tau...

— Matai, širdelė, maniau, vis tau žmogus po ranka. Ir žodį turėsi kam tarstelti, ir tave po svietą pavadžios, ir kelnes sulopys ar puodą užkais... Ką, Dievulėliau, bepardarysi! Ir žino-tum, tetuliuke, šitoki kaštai su tais doktorais. Už kiekvieną dūrimą jiems mokėi ir mokėi. Kartais neiškęntes imi ir sakai: tesizina, vie vien tai nieko negelbsti! Bet tada žiūrėk, kad surems senę diegliai! Unksčia susirietus, kaip šūnytis, o tar-pais jau tiesiog rėkia, nei koks gyvulėlis šaukia. Neišturi širdis, — ir vėl gydai...

Juozeliui šnekant, Kriokininku Ievutė ilgai grabaliuosi tarp daugybės sijos klosčių, kol ištraukė skarelę su užverstu mazgu. Neregys kostelėjo, pakėlė rožančiū ir valandėlę dvejėjo, ar nesu-metus kokią Sveikamariją, kai išgirdo moterišką tariant:

— Še, nabaugėli. Pastimelsi už mano tėvėlius, už motinėles amžinatils... Šiandien, mat, metinės... Tik, neužsimiršk, — Katrė buvo ji vardu.

Giliai, gilai atsudusėjo Ievutė.

Bet elgeta girdėjo tik vienu vieng pinigėlių skambteliant į jo dubenį ir lūkuriaivo, ar dar sykį necinkels koks grašis. Po va-landėlės jis suprato, kad jau nei šapas nenukris, ir jam nei tai graudu, nei tai liūdna buvo širdyje.

Tačiau jis neišsivadė ir nužemintai prabilo:

— Ačiū, Ievute! Kad Dievas tau sveikatėlės nepašykštėtu ir gyvą ilgai laikytu.

— Nėr už ką, nėr už ką, — ramią, bent kiek gailingai atsa-kė ji. — Tegul bus pagarbinas...

Kol buvo girdėti sunkūs žingsniai, elgeta garsiai, vienodu balsu poterlavo. Paskui, vis nenutraukdamas savo maldos, nu-leido ranką į dubenėlį ir apčiupinėjo pinigą. Juozeliui širdis linkmiau tvakstelėjo, vėl jam gera buvo sėdėti įsaulyje ir klau-sytis, kaip gaidys pragysta klebonijos sode, kaip žvirbliai erzė-dami pralekia, kaip viskas nutyla, apsnūsta ir kaip toje tyloje krisdamas lapas sušiuolena ore ir, paplevenęs ties galva, nu-krenta prie koju. Ne, Kriokininku Ievutė gera moteriškė, — ji viso sidabrinio nepagailėjo.

Jinai gi kiūtino, tūpčiodama ir gumbuota lazda pasiramsčiuo-dama. Ir ji pati buvo kaip toji lazda: gruoblėta, raupliu suga-dinto veido, stambia nosimi ir labai žydriomis, tartum kokios margaičiukės, akimis. Jos rankos buvo kaulingos, su dideliais krumpliciais. Vienoje laikė apgniauzius savo kuolą, antroje ne-šėsi maldaknyges. Dabar Ievutė buvo jau ne tokia skubri. Nuo pernai metu jai vis kojas gėlė ir gyslas pakinkiuose sutraukė: dėl to ji ir gūrinio taip lyg tūpčiodama, į kuprą susimetus. Bet pir-miau kiek ji vieškeliu apskriejo, kiek rudens purvynu išmaknojo ir vasaros saulėje prikaito, net į Čenstakavą su maldininkais sy-kį nuėjus, o Aušros Vartuose ir Šiluvoje keliais atvejais lan-kiusis...

— Ak, senatvė jau, vaikeli, senatvė, — palingavo Ievutė galvą, savo jaunystės dienas prisimindama.

Nusipirkus pas Jankeliene saldainių, pakeliui ji žadėjo ap-lankyti Jovariškiu Tomuką, sesers dukters sūnū. Išdykęs tai buvo vaikščiotas, pajodžargas, draska pirmutinis. Vienok tetulė jį mylėjo, nors ir apulbydama kada nekada, niuoką kupron jam užteikdama. Mat, jis buvo meilus, kaip kačiokas, žodį kur gra-žesnę gebėjo pasakyti jai ar vikriai ranką pabučiuoti. Tad senu-tė skūbrino į miestelio pakraštį pro medinius, pilkus namus, kur prie langų kybojo ar žydo barzdotas veidas, ar žvelgė didelės, mąslingos vaiko akys.

Jovariškienė su savo vienturčiu gyveno tarp daržų, kur jau

tribuo rečiau, kur tvoros labiau išklypusios, — gyveno kampi-ninkaudama ir iš adatos misdama.

Ievutė jau buvo besukanti į vartelius, kai iš viršaus pra-skambėjo aiškus, linksmas balsas:

— Vaje, močiutė!

Jinai knystelėjo ir, kad išgąstis kokio priepuolio neįvartytu, persižegnojo. Paskui, susigriebus, nusisplovė ir atvertė galvą aukštyn. Augo ten prie pirkios kriaušė, tokia laukinė ir didelė. Styrojo medis jau be lapu, ir kaip tik pačioje viršūnėje kybu-riavo Tomukas.

Moteriškai toks apmaudas pašoko, jog nė žodžio nerado pa-daužai aprėkti. Valandėlę taip ji stovėjo prasivėpus ir savo dvasioj nirdama bei kartodama: "Tai šiam balvonui aš savo namelį užrašiau. Tai šiam"...

Atitokus ji sušuko:

— Kokis aitvaras ten tave nešioja! Ar nelipsi tu man žemyn! Ir dar žmones gąsdins tas latras!...

— Lipu lipu, tik...

— Aš tau parodysiu, "tik"... Še, ar matai!

Ir ji pagrūmojo lazda.

Vaikas varė savo:

— Bet kad tu žinotum: į tą drevę mačiau voverę lendant. Tik įkišiu ranką ir pačiupinėsiu, ar nėra čia jos gužtos.

Sulig tais žodžiais berniukas taip toli persisvėrė per šakas, kad Ievutei net žadą užkando ir visa nugara tiesiog tirtė nu-tirpo: jeigu imtu ir triokstelti koks žagaras ten aukštai ar, ne-duok Dieve, koja paslystų! Jai taip širdį suspaudė, buvo drauge ir piktą ir gaila dėl to neklauzados, jog jau buvo bespūdinanti ir betaranti rytojaus dieną uželti pas notarą ir pertaisyti tes-tamentą. Bet vaikas tuo metu, kaip vijurkas, burgzie nuburgė iš pat viršūnės ir nuo apatinio šaku liuoktelėjo per kelis žings-nius nuo močiutės.

vias savo akis primerkęs ir šnoksdamas:

Atsitiesęs, jisai tarė, visas išraudęs, suveltis plaukais, gu- — Tai jau, tur būt, gausiu pilti...

Tas pramuštgalvis kalbėjo nei tai juokingai, nei tai būkštau-damas, ir muistėsi, lyg tikrai jam kailis jau perštėtu nuo viržo. Ievutė kažką suniurzgė sau viena ir baksnojo grumstą, svy-ruodama: ar čia iš tikrujų nuėjus, ar primetus kokį žodį tam be-mėnui. O berniukas, vinguriuote vinguriuodamas, nei koks ma-žas ir kvailas šūnytis, gretinosi prie močiutės. Jai piktumas ny-žo. Net ir norėdama vaiką pagąsdinti, ilgėliau parūstauti, nebūtu tesėjusi: širdis neleido, ir daryk ką darai!

(Bus daugiau)

Kuo domis Europos spauda? Kaip atsakymas į tai, štai vienas iš tu dalykų, kuriais šiuo metu europiniai žurnalai maitina savo skaitytojus. Vokietijoje eina „Kristall“ informuoja.

1949 liepos 14 Europoje, Amerikoje, Australijoje ir Rytuose Azijoje suvirpa seismografo. Kas kur yra atspalaidavusios tektoninės jėgos. Kas kur milžiniškos energijos kiekiai sprogdina žemes paviršius ir atveria bedugnes.

Tačiau telegramu agentūros tyli. Geofizikai iš savo institutų atsisako nuo bet kokių paaiškinimų. Ir jų teigiamas jausimas reikšmingas...

Jautriausias seismografas plunksnės šį kartą užrašė linijas panąsias ir plūtkas. Tai nėra įprastinės banguojančios žemės drebejimo kreivės. Ir tai reiškia, kad žemė drebejo ne „savo valia“. Kas kuriam planetoje kampe įvyko atomo sprogdymas.

Išmptai registruoja dalykus šveicarų meteorologinė agentūra Žiuriche, Fordhamo universitetas New Yorke, žemės drebejimo stotis Saint Maur prie Paryžiaus. Ir visi pripažįsta tą patį: atominio sprogdimo centras yra vakarinis Uralas.

1949 rugsejo 23 Amerikos prezidentas paskelbia pasauliui: Rusija turi atominę bombą.

1921 jaunas fizikas Leningrado Aukštosios Technikos mokyklos docentas atvyko pas lordą Rutherfordą. Sir Rutherford buvo garsiosios Cavendisho laboratorijos direktorius Cambridge universitete. Tai buvo pirmasis mokslininkas, kuriam pavyko dirbtinai suskaldyti ato-

mq. Jis buvo Nobelio laureatas ir vienas garsiausių eksperimentinės fizikos atstovų.

Piotr Kapitza vadinosi amas jaunasis rusų fizikas, atvykęs pas Rutherfordą pagilinti studijų. Sužavėtas jaunojo rusų gabumais, Rutherfordas išrūpino jam iš Royal Society profesūrą ir 15.000 svarų įrengti savai laboratorijai. — 1934 staiga atsitiko tai, ko nebuvo tikėtasi: Kapitza pasiprašė atostogų, išvyko į Rusiją ir nebegrįžo... 1935 jis tapo Rusijos atomo — fiziku Nr. 1.

Tuo pačiu metu Aleksandras Shadanow, Mokslo Akademijos narys, gauna 100.000 rublių stalinienų premijų už išradimus atominėje srityje. Prasideda karštieji lenktynės su vakarais.

Toli pažengę rusų fizikai tyrinėja didausmo rankas, skaitydami oficialius amerikonių pranešimus (po Hirošimos istorijos), iš kurių jiems atrodo, jie išsifiravo paskutines paslaptis: kad uraninio kiekis, reikalingas atomui susprogdinti, turi sverti nemažiau, kaip 2 kg. ir nedaugiau, kaip 100 kg. Sunkenybė jiems atrodo nugaleta.

Bet po kurio laiko rusų pastangos sustojo ties negyvu tašku. Truko pagrindiniu žiniu apie vadinamąjį kritišką uraninio kiekį, t.y. mažiausią kiekį, kuris reikalingas kontrareakcijai išsiskirti, kad sprogdymas būtų efektingas.

Laikas ir aplinkybės vertė skubėti. Rusai pasiryžo eksperimentui. 1945 rugsejo 18 mokslininkų delegacija išdėstė savo šefui braižinius planus. Pagal braižinius ir apskaičiavimus bomba turėjo būti „daug žadanti“. Ji buvo nedidesnė už teniso sviedinuką. Ji atrodė vienas atžvilgiais tobulesnė už

amerikonišką, tik eksperimento metu patikėjo jos vienintelis defektas: ji atsisakė sprogti...

Viespačiui Kremliaus muros se to buvo per daug, jis davė pareidymą, kad atominės komisijos darbus prižiūrėtų Politbiuras ir slapstosios policijos šefas Berija. Rusų militarinė valdžia Berlyne buvo įpareigota „sukviesti“ visus krašte gyvenančius atomo — fizikus. Slaptoji policija gauna plačius įgaliojimus atomo špionąžui. Galų gale įrengiami du požeminiai atominiai centrai.

Atomio tyrimų reorganizacija atnešė vaisių. 1947 liepos 15 įvyko pirmas sprogdymas. Tik nepakankamas ir neefektyvus. Mokslininkai teisinosi prieš Politbiurą ir guodesi. — tas pats nepasisekimas 1941 buvo ištikęs amerikonus.

1948 spalio 5 seismografo buvo pirmą kartą užfiksavę kažką panašaus į atominį sprogdymą Rusijoje. Kad ir kaip neapgyvendinta buvo Karakumų dykuma prie rytinių Kaspijos pakraščiu, sprogdimas pareikšavo kelis tūkstančius gyvybių, ju tarpe keletą pajėgiausių atominio specialistų.

Oficialus rusų sluoksniui pranešė apie sprogdimą. Esą tai buvęs „negrįžto smarkumo žemės drebejimas“... Šis nepasisekęs „drebejimas“ tačiau atverė rusams paskutinę paslaptį — tikslų uraninio kiekį, reikalingą bombos sprogdimui. Šia paslaptimi apginkluoti, jie sukonstravo antrąją bombą, kurią 1949 liepos 14 sprogdino Uralo vakaruose.

Tuo rusų atominio tyrimų programa šį vakarą pasiekė tokią tašką, ties kuriu buvo pirmoji amerikonių atominė bomba, sprogdusi 1945 liepos 16 5.30 ryto Alamogordo aerodrome Naujojo Meksikoje.

KAGANOVICIAUS GALAS...

Lazar Kaganovičius, Stalino švogėris, SSSR vicepremieras ir Politbiuro narys. Atrodo saugumo žmogus visoje diktatūros šalyje nebuvo... Tačiau lapkričio 15 d. jis buvo suimtas ir skubiai išgabentas į Uralo lagerį „Izolator III“, kur kaliniai žymesnieji partiečiai ir biurokratai. Tame pačiame „lageryje“ yra ir drg. Voznesensky buvęs planavimo ministeris. 1949 m. kovo mėn. jis tapo pašalinamas nuo savo posto, o baltandžio mėn. areštuotas.

Kaganovičiaus areštavimas turi ryšio su nauju partijos valymu. Per 14 dienų buvo areštuoti 40 vadovaujančių asmenų. Buvo tai žygdai, ekonominio gyvenimo tuzai, aukšti valdininkai, kaltinami kyšiu emimu arba neįtikimybe.

Berija jau rengia prieš juos teismo medžiagą, o partijos kongresas iš gruodžio yra nutelktas į vasario — kovomen.

„Ekonomistų grupė“ prieš metus Politbiure aiškiai dominavo. Jos priešaky stovėjo Kaganovičius ir Voznesenski. Ši grupė buvo opozicijoje Molotovo užsienio politikai ir ją remė Vorošilovas, patardamas pirmoje eileje pagerinti SSSR ekonominį stovį.

Maskvoje manoma, kad „ekonominės grupės“ likvidavimas nereikšia užsienio politikos pasikeitimo, bet yra tik vidaus operacija, epizodas kovos už didesnę valdžią ir itaką.

S. B.

— Bavarijos turizmo valdyba projektuoja buv. Hitlerio būstinę prie Berchtesgaden, vad. „Aro lizdas“, perdirbti ir liuksusini turistų hoteli. Tikimasi, kad „Aro lizdo“ garsas bus pakankama garantija viešbučio išgarsinimui pasaulio turistų tarpe.

Iš Kamados padang s

— Sporto klubo „Vytis“ šachmatininkų komanda sėkmingai pradėjo Toronto miesto major lygos pravedamas varžybas. Klubas šachmatininkai savo pirmose rungtynėse sausio 6 d. nugalėjo kanadiečių „Gambit“ komandą, stipriai pasireikusių vietiniame šachmatų sporte, pasekmė 3,5:2,5. Klubą atstovavo:

Paškauskas — Andersen 0:1
Matuzevičius — Glasberg 0,5:0,5
Rimas — Avey 1:0
Slepaits — Ridont 1:0
Guobys — Sewitt 1:0
Šakalinis — Siemms 0:1

Rungtynės buvo geros įtampos ir buvo stebimos gausių šachmatų mėgėjų. Žaista lietuviškose Park Restaurant patalpose, Dundas St. 1002 W.

— „Vyties“ klubo stalo tenisininkų pirmoji komanda sėkmingai atstovauja sportininkų vykstančiose Toronto apygardos pirmenybėse. Iki paskutinio laiko ji eina be pralaimėjimo ir, atrodo, užtikrintai pasieks apygardos nugalėtojo vardo, nes visi stipresnieji varžovai yra nugalėti. Ta proga mūsų tenisininkų vardas pastebimas ir Toronto didžiųjų dienraščių sporto žinių skiltyse.

Kartu su tarpkomandinėmis varžybomis iš laimėtų setų santykiu išvedamas ir geriausias individualiai pasirodęs tenisininkas. Juo tapti didelė galimybė tenka mūsų atstovui R. Paškauskui, kuris stovi lentelės pirmoje eilėje.

Antroji klubo komanda dalyvaujanti senior lygoje eina per vidurį, užimdama laikinai 4-tą vietą.

SPORTO ŽINIOS

Pabaltijė futbolo turnyras

Dar nepr. Lietuvos laikais buvusi graži sporto tradicija — trijų Pabaltijės tautų futbolo turnyras, pasirodo vykdomas ir bolševikinėje okupacijoje. 1948 m. ir 1949 m. nugalėtoju išėjo Lietuvos futbolo rinktinė. Latviai ir estai yra žymiai silpnėję ir dominavimas šioje sporto šakojė perėjo į lietuvių rankas.

Paskutinėse varžybose, kurios įvyko pereinamais metais spalio mėn. Vilniuje, Lietuvą atstovavo: vartininkai — Skalskis ir Stelmokas; gynėjai — Šlyžius, Galvičius ir Mačiulis; saugai — Paberžis ir Gamuscas; puolėjai — Penkauskas, Jakimavičius, Saunoris, Daukša, Liutkevičius ir Rylis. Pirmose rungtynėse su Estija lietuviai pasiekė pergalę rezultatu 2:1 (1:1). Kova buvo permaininga su didesne lietuvių lauko žaidimo persvara. Antrą dieną latviai tuo pačiu rezultatu įveikė estus. Finalinėse rungtynėse Lietuvai atitenka laimėjimas, nugalint latvius 1:0 (1:0). Vienintelio įvarčio autorius — Saunoris. Lietuviai turėjo labai daug gerų progų, tačiau Pen-

kauskas, Daukša ir Gamuscas kas sukrito latvių vartininkui rankas.

Iš buvusių žinomesnių futbolininkų minima tik keletas pavardžių. Daugumas išnyko dėl karo audrų arba dėl amžiaus pasitraukė iš aktyvaus sporto gyvenimo. Dabartinį Lietuvos futbolo lygį galima palyginti su buvusiu 1930 m. tik su tuo skirtumu, kad dabar nebėra galimybės savo jėgas palyginti su vidurio ar vakaru Europos komandomis. Beabejo, lietuviško futbolo progresui tai yra pats didžiausias stabdis.

Nauji Tarybu Lietuvos rekordai

Pereitu metu rudenį, Tarybu Sąjungos lengvosios atletikos pirmenybėse Tbilisyje, Gruzijoje, lietuvaitė Aldona Briedytė pasiekė du naujus rekordus. Šuolyje į aukštį ji išsoko 1,49 metro. Senasis rekordas, priklausęs taip pat jai, buvo 1,46.

Antrąjį rekordą A. Briedytė pasiekė penkiakovioje. Jos rezultatas 13 taškų geresnis už ligi šiolei buvusį kaunietės V. Variakojytės sekmę.

SSSR darbininko baudžiava

Vakaru kraštu darbininkams labai keistai atrodo sovietų darbininko teisinė padėtis. Jie, pav. negali suprasti, kaip teismas gali bausti darbininką ar tarnautoją už paveldavimą ir darbą. Juk Kamadoje, ar kitur pasaulio, kada nori tada darbininkas ateina į darbą ir už tai niekas jiems neišmetinėja ir ju nebaudžia.

Paskutiniam rusu emigrantu — socialistu „SB“ Nr. T. Nesinarašo, už kokius paveldavimus teismas darbininkus sovietinėje darbininkų diktaturoje baudžia.

Vienas jos kaimynas atėjęs į darbą paveldavęs 1 val. Priežastis — jo žmona staiga buvo paraližuota ir jis turėjo pakviesti daktarą. Jo visi kaimynai buvo teisme liudininkais ir liudijo, kaip buvo. Jis begi buvo nu teisistas. Esą, namuose dar buvo 12 metų berniukas, kuris galėjo daktarą pakviesti.

Tėvas išėjo į kalediją, o paraližuota žmona liko 12 m. berniuko priežiūroje, kuris grįžavo iš mokyklos 5 val. vakare. Po 3 savaitių motina mirė.

Antrasis atsitikimas: autorės pažįstama mokytoja, išdirbusi mokykloje 22 metus, pasivėlino į darbą todėl, kad mieste sugedus elektros laidams sustojo tramvajai. Teismas pastebėjo, kad tramvajai istatymuose nenumatyti ir nutiesė 6 sav. kalediją. Be to, ji nustojė visu algos padidinimu už išstarnautą laiką ir stažą, nors po trijų metų turėjo teisę jau gauti pensiją.

Trečias atsitikimas: našlė, dukrele lanko mokyklą. Rytą metą lietų ir vėjas. Paskutiniu momentu motina nutarė dukrelę nunešti į mokyklą suvyniojusi į skarą. Rezultate pasiveilinimas, teismas ir kaledijimas.

AKIU SPECIALISTAS

L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Iširia akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skausmą ir nerimą.

Kalba slavų kalbomis.
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

Dukrele buvo paimita iš namų į prieglaudą.

Medicinos instituto mokslo bendradarbis grįžo iš atostogų. Traukinys paveldavo 6 val. ir atstogininkas 2 val. paveldavo į darbą. Po 2 dienų gavo teismo nutarimą. Teisejas pareiškė, kad traukiniai reikalingi vežti ir iš atostogų reikėjo grįžti 1 dieną ankčiau.

Metalurgijos fabriko inžinierius rytą nusigandęs pastebėjo, kad stovi laikrodžiai. Kaip beprotis šoko iš namų ir tiesiai į tramvajų, bet po kelių laiko pastebėjo, kad jis važiuoja ne tuo tramvajumi. Išsėkęs iš tramvajaus 3 km bėgo ir prie fabriko atsirado tuo metu kaip užsidare fabriko geležiniai vartai. Krito be sąmonės prie vartų ir buvo nuneštas į ambulatoriją. Į darbą nuejo kelioms valandoms paveldavęs. Bet... viskas buvo tvarkoje — nepaveldavo.

Galima būtų duoti pavyzdžių be galo. Iš daugelio teismų bylų, kurios buvo iškeltos už paveldavimą, prisimenu vieną, kur paveldavęs buvo išteisintas. Tai buvo 1941 m. liepos mėn. gale, t.y. 1 mėn. po karo pradžios. Viena val. prieš teismo pradžią sale buvo pilna publikos. Kaltinamųjų suole — mašinistas, senukas, 67 metų. Prieš tai gavęs Kremliuje ordoną už gerą 50 m. tarnybą geležinkelioose. Bet 50 m. darbas teisejo neinteresuoją. Senukas klausiamas dėl paveldavimo, sako: išgeriau ir užmigau. O išgėrė jis tik todėl, kad vakar į kariuomenę pamejo 9 sūnų. Prieš mėnesį pašaukė 8 per vieną dieną. Drebančiomis rankomis jis ištraukė iš kišenės pluoštą popierių. Popieriai pasirodė teisingi. Teiseja padėtis pasidare gana keblė, nes susirinkusi publika taip pat nerimo. Teismas išėjo pasitarti ir netrukus susirinkusiems pranešė, kad teismo nutarima greit nebus ir prašoma išsiskirstyti. Bet nei vienas žmogus iš vietos nepajudėjo.

Po to teisejas sėdo į automobilį ir išvažiavo. Po 2 val. jis grįžo su nutarimu: išteisinti su perspėjimu. Iš kur nutarimas? Nera abejonės, kad teisejas kalbėjosi su Maskva.

Kaip gali suprasti vakaru laisvųjų kraštu darbininkas tokius beprotiškus sovietų darbininkų išnaudojimus ir baudimus? Juk nieko panašaus nebuvo nuo pasaulio sutvėrimo, net baudžiavos laikais buvo ne taip žiauriai elgiamasi.

S. But.

Is plataus pasaulio

PABEGELIU TEISIU DEKLARACIJA

Ženevoje vyksta konferencija vad. privatinio labdaros organizacijų, turinčių savo atstovybes prie IRO. Katoliku „Caritas Internationalis“ pasiūle konferencijai priimti „Išvietintų asmenų teisių deklaraciją“. Žydu organizacijų taryba siūlo panaikinti bepilietiško (apatridų) padetį, kaip „vieną iš tragiškiausių mūsų laiku reiškinių“. „Caritas Internationalis“ deklaracija siūlo, kad tarptautinių aktų būtų pripažintos tam tikros teisės asmenims, kurie savo valia ar verčiami yra pasidavę apatridais (netekę tėvynės). Jiems turi būti suteiktos teisės išvykti iš betkurio krašto ir vykti ten, kur nori ir teise atsisakyti vykti ten, kur nenori. Jiems taip pat turinti būti suteikta teisė gauti informaciją apie kraštą į kurį jiems siūloma emigruoti nepersikiriant šeimai.

Atskirai pabrėžiama jų teisė pasirinkti darbą pagal turimą specialybę. Tuo tarpu dabar daugelyje Pietų Amerikos kraštu imigrantai eilei metų prisišami prie vienos vietos, be teisės pasislinkti, o savo specialybėse dirbti neduodama beveik niekur. Reikalaujama atlikti, dažnai tyčia nepakeliamai sunkius, patikrinamuosius bandymus.

JAPONIJOS KOMUNISTAI SVYRUOJA

Kai Kominformas paskelbė Japonų kom. partijos kritiką, Japonų Politbiuras pareiškė sausio 12 d., kad jie galist dėl klaidų ir daugiausia jų nedarysij. Ju vado teorija, kad „liaudies vyriausybė galinti būti sudaryta ir okupacijoje santarvėje taikiai būdu esanti „nepatenkinama ir turinti daug tr-

kumu, kuriuos reikia nugaleti“. Pripažindamas kominformo autoritetą, Politbiuras vis dėlto drista prieštarauti ir nurodo, kad dėl ypatingu nudeniu Japonijos sąlygų komunistams tekdavę „savo politiką išreikšti vergiškais žodžiais“. Budinga taip pat, kad Politbiuras smulkiai neišvardina savo „klaidų“ ir teikdamas, kad jos jau pataisytos, nepasako, kaip butent pataisytos. Tai neįprasta komunistų pasaulyje santykiavimo forma. Tai greičiau tik formalus mušimasis ir krutinė, dairantis į šalį.

SSSR AUKŠCIAUSIOJI TARYBA

Jau paskelbta, kad „rinkimai“ ir SSSR Aukščiausioji Taryba įvyks kovo 12 d. Pasaulis šiai žinią ypatingo demesio nekreipia, nes visiems žinoma, kad „rinkimuose“ bus tik vienas sąrašas, paruoštas saugumo organu ir visi bus užvaryti už jį balsuoti. Visiems taip pat žinoma, kad šis aukščiausiasis organas faktiškai neturi jokios reikšmės, o visa valdžia priklauso partijos organams. Pasaulio spauda ta proga tik prisimena pavyzdžius, rodančius šio organo nereikšmingumą.

Aukščiausioji Taryba susideda iš 2-ju rumu — Sovietų Sąjungos ir Tautybių Tarybų. I pirmuosius rumus siunčiama po 1 delegatą nuo 300.000 gyventojų, o i antruosius — po 25 nuo kiekvienos respublikos, po 11 nuo kiekvienos autonomines respublikos, po 5 nuo tautinių apygardų. Aukščiausioji Taryba „renka“ savo Prezidiumą, Ministerių Tarybą ir Aukšč. Teismą. Per 4 savo veiklos metus A. Taryba turi turėti po dvi 4 dienų sesijas per mė-

tus, iš viso „posedžiauja“ 32 dienas. Tarp sesijų valdžia priklauso prezidiumui, kurio pirmininkas laikomas prezidentu. Šiuo metu juo yra Kalinino ipeidinis švėrnikas.

Kaip mažai taryba ir jos prezidiumas valdžios turi faktiškai, todo ir tai, kad ju nariai išvaikomi ir išsiunčiami i koncentracijos stovyklas. Tarybai ne pranešus/apie atstovo neliečiamybę nera ne kalbos. Taip pav., 1946 m. be jokio garso išnyko du švėrniko pavaduotojai — Sturina ir Natalevič, Gudijos prezidentas. Kartu su jais išnyko ir prezidiumo narys Popkovas, buvęs Leningrado galuinas. Ceremonijū nedaroma ir su tokiais A. Tarybos nariais kaip Ministrų Tarybos pirmininku pavaduot. Voznesenskis arba tos pačios A. Tarybos išrinktas Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Goliakovas. Po ju išnykimo susirinkusioje sesijoje apie juos nebuvo net užsiminta. Aukščiausioji Taryba ištikrui yra reklamine marionete, išklausanči protarpiais Politbiuro galuonu pranešimus, kurie lygus isakymams. A. Taryba tam ir reikalinga, kad sudarytu auditoriją pareiškimams padaryti.

— Sausio 23 d. JTO pradejo svarstyti genocido, t.y. tautų ar kiliu naikinimo — klausimą. Tuo reikalau VLK yra iškėsd daug medžiagos is genocido vykdymo dabartineje Lietuvoje.

— Užsienio korespondentai Maskvoje konstatuoja, kad SS vyksta valdžios centralizacijos procesas. Po karo pasistigusi tendencija Stalino rankose sukaupę valdžią bent kiek paskirstyti tarp jo artimuju, yra sulaukyta ir vyksta priešingas procesas — viskas

vel grąžinama i jo rankas. Ar tai reiškia, kad Politbiuro nariu tarpe nera vieningumo ir darbas neina sėkmingai ar Stalinas nori sumiti vadžias savo rankose aktyvaizdoje atejančio kritiško laikotarpio, žurnalistai nesutaria.

— 1950 m. SSSR biudžete karo reikalams paskirta 79 bil. rublių, t.y. apie 15 bil. dolerių. Amerikos spauda ta proga primena, kad JAV kareivio išlaidos (be ginkluotes) kainuoja \$4000 metams. JAV kareivio algos vidurkis yra \$75 mėnesiui, o SSSR kareivis per mėnesį gauna \$1.50. JAV kareivio dienos maistas kainuoja \$1.50, o SSSR — 15 centu.

— Lenkijos komunistų organo „Tribuna Ludu“ vienas iš vadovaujančių partiečių skundžiasi dėl „būzių“ nenuolankumo kuriant kolchozus. Visoje Lenkijoje tuo tarpu esą viso 170 kolchozu.

— Šimet Paryžius švenčia savo iukurimo 2000 metu jubiliejū. Magistratas jau senai tam ruošiasi. Yra numatyta labai plati programa ir tikimasi daug turistų is užsienio. Daug kas nores pamatyti ką dar gali Paryžius. Senasis Paryžiaus vardas buvo Lutetia Parisorum. Tai keltu giminės Parisil sodyba.

— JAV sostine Washington šimet švenčia savo 150 metu jubiliejū. Ta proga ten bus suorganizuota „Laisves Paroda“.

— Albanijai gresia visiška izoliacija. Iki šiol Albanija su satelitais ir sovietu kraštais susisieklavo oro keliais per Jugoslaviją. Tuo tarpu dabar Tiruvyriausybė ruošiasi uždrausti per Jugoslavijos teritoriją skristi visiems SSSR ir Kominformo kraštu lektuvams. Nors Albanija formaliai ir nepriklau-

NELEISKIME UŽGĘSTI Lietuvių Kultūros žiburiams!

KULTūros žurnalo AIDU PLATINIMO VAJUS

SAUSIO, VASARIO IR KOVO MENESIAIS

Kas stelojasi lietuviškąja kuryba, krikščioniškai — tautinė kultūra, tautos išlikimu ir Lietuvos laisve, — skaito, remia ir platina vienintelį pasaulio lietuvių mokslo, literatūros bei meno ir visuomeninio gyvenimo menesinį žurnalą

AIDUS

★

Kultūros žurnalą AIDUS redaguoja rekakcinis kolektyvas sudarytas iš žymių lietuvių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Vyr. redaktorius rašytojas Antanas Vaičiulaitis.

AIDU PRENUMERATOS KAINA METAMS:

JAV ir Pietų Amerikoje — \$5.00; Kanadoje — \$5.50; kituose kraštuose — \$6.00. Atskiras numeris JAV — 50 c., kitur — 55 c.

AIDU platintojams bus skiriamos dovanos
Visi ir kultūros žurnalo AIDU platinimo taktę!

Tenelieka ne vieno lietuvių, kuris neskaitytų AIDU

Prenumeratas ir auksas siųskite sekančiu adresu:
AIDAI, Kennebunk Port, Maine, U.S.A.

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir prietaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadieniais pagal susitarimą 55 St. John's Rd., W. Toronto. (kampus 94 Laws St.)

Tel. LYndhurst 0052

Dantistas
Dr. Chas. OKUN

838 Dundas St. W. Toronto (kampus Euclid Ave). Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822.

LIETUVIŠKA AVALINĖS
TALYSIMO DIRBUVE —
PARDUOTUVĖ

Naujausios mados.
Prieinamos kainos.

Sav. IGNAS ASTRAUSKAS
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 3881.

"NEW NEEDLE"

Elektr. mašinomis surenkama
mot. kojinių nubėgusios akys.

Priemimo punktai:

1. 899 Dundas St. W. P. Kairio
groserne, Toronto, tel. WA0062.
2. 415 Roncesvalles "Re New"
rubi valykla, Toronto, telefonas
LL 1451.

3. Paštu siųsti J. Karika vardu,
409 Perth Ave. Toronto, telef.
KE 3491.

PIGIOS KAINOS

Jusu Dailes supratimą

ir gerą skonį parodo tik

LUNA foto studijos PORTRETAI

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO
TEL. PL 5717

KIRPEJAI

JONAS JOTAUTAS ir ALBERTAS ŠIAUDINIS
932 Dundas St. W., Toronto, Ont.

— prieš lietuvių bažnyčią —

Kirpykla veikia kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak.
Išskyrus pirmadienius. Telefonas: WA 9674

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS

BERGMANN FUR CO.

Tiesiog dirbtuveje padarome kailinius pagal Jūsų matą ir pasirinkimą. Turime ivairiausių rusių futrų. Taip pat perdirbame ir sutaisome. Garantuotas, modernus darbas.

Šalta apsauga vasaros metu.

197 SPADINA AVE., TORONTO. TELEFONAS EL 6509

LIETUVIŠKA VARTOTU BALDU KRAUTUVĖ

J. Dagot — Daujotas

Perka, parduoda ir taiso ivairius senus baldus, permuša minkštus baldus. Atlieka poliravimo ir išbaigimo darbus.

2190 DUNDAS ST. W. Toronto 3, Ont. Tel. LAkeside 2324

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.

Krautuve atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

Iš Hamiltono

Parapijos biblioteka

Barbariškas lietuviškos kultūros naikinimas musu brangioje tevyneje ir jos letas gesimas nepalankiose tremties sąlygose, mus verčia visu rimtumu susimąstyti ir, tam sulaukiant, skubiai griebtis galimu priemoniu.

Atitrukę nuo tevyne Lietuvos mes privalome būti atsparūs aplinkos migdančiai nuotakai, išlaikyti tvirtą dvasinį tautos potencialą ji stiprinant naujomis, priaugančiomis jėgomis. Trokšdami savo tevynei laisvės ir gražios kurybingos ateities, turime ypatingai susirupinti priaugančią jaungią kartą, kuri pateisintu ir juos musu sudėtas viltis.

Tam atsiekti yra būtina dora lietuviška knyga. Per ją pajusime ištvermę istorinėse likimines kovose ir taiką mylinčios tautos gili ir turiningą dvasios pasaulį, bei tautos charakterį. Ji nuolat mums primintu pareigas tevynei Lietuvai, nurodytu garbingą ir dorą musu proteviu kelį, uždegtu mus nepalaužiamai kovai už teisingą musu visu troškimą — laisvę brangiai tevynei Lietuvai.

Tokia mintimi steigiamą Hamiltono lietuvių parapijos biblioteka. Deja, parapija yra neturtinga ir savo lešomis bibliotekai knygų nupirkti neįstengia, todėl gerb. Tautiečiai maloniai prašomi steigiamajai bibliotekai pagal išgalę paaukoti kuo daugiau knygų.

Knygas priima kiekvieną sekmadienį po pamaldų spaudoje platintojai lietuvių parapijos saleje. Paštu siųsti šiuo adresu: The Lithuanian Parish Library, 58 Dundurn St. N. Hamilton, Ont.

Vasario 16-ajos dienos
minėjimas

Sausio mėn. pradžioje sudarytas Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimui rengti komitetas iš HL D-jos 4 valdybos asmenų ir Hamiltono esančių meninių pajėgų. Minėjimas įvyks vasario mėn. 19 d. lenku salėje, 7 val. vakare. Gautas radiofone pusvalandis lietuviškam montažui, tik, deja, nepatogių laikų.

Smulkesnės informacijos apie Vasario 16 dienos minėjimą spaudoje bus paskelbtos vėliau.

Liet. Dr-ja persiorganizuoja

Sausio mėn. 15 d. įvyko visuotinis Hamiltono L. Dr-jos susirinkimas, kuriame dalyvavo apie pusantro šimto žmonių. Tą pačią dieną sukako lygiai 27 metai nuo Klaipėdos krašto atvadavimo. Susirinkimo pradžioje prelegentas p. K. Prielgauskas trumpai primindamas Lietuvos laisvės kovas, pakvietė susirinkimo dalyvius tylos minute pagerbti žuvusius kovojančius už Lietuvos laisvę. Gerb. prelegentas nušvietė istorinį lietuvių tautos norą turėti per jūrą į pasaulį atvirus vartus, o taip pat ir jūros naudą lietuvių tautai. Paminėjo Mažosios Lietuvos kovas, kovotojus už lietuvių tautos laisvę.

DĖMESIO HAMILTONIEČIAI!

Neseniai atidaryta lietuviška valgykla vardu

ARENA LUNCH

478 BARTON ST. EAST, HAMILTON, Ont.
tarp Wentworth ir Sanford gatvių, priešais Westinghouse.
Telefonas: 7-0993.

Atidara kiekvieną darbo dieną nuo 6.30 val. ryto iki 12 val. nakties, o penktadieniais ir šeštadieniais net iki 3 val. ryto.

Savininkai: V. PETRAITIS ir J. STEIBLYS

IVAIRENYBES

GYVENIMO IŠMINTIS

Tulas galvočius surašė tokias tikslaus gyvenimo taisykles:

1. Gulki, kai užveina miegas, kelki, kai pabusi ir tuoju pradėk dirbti.
2. Valgyk tik alkamas ir gerk tik kai nori gerti.
3. Kalbėk tik tada, kai reikia.
4. Parašyk savo dek tik ten, kur tinka.
5. Nesiimk tokio dalyko, kurio neįveiksi.
6. Nedaryk to, su kuo turtum sleptis.
7. Visada pasikliauk tik saviimi.
8. Pažadą ištesek.
9. Neturėk širdyje neapykantos ir keršto.
10. Išleidiną dovanok.
11. Nieko neįsijuok.
12. Stenkis būti mandagus.
13. Perdaug neprisiiršk prie žemišku gerybiu.

„Kur dingio Mussolinio lobis?“

Mussolinio lobis buvęs milijonais — siekęs net 10 mil. dol. Tą didžiulį turtą noretą prasmūgeliuoti i Šveicariją, tačiau, paslaptinomis aplinkybėmis, jis dingio pakeliui. Tai buvo 1945 metais.

Šiuo metu Italijoje tuo reikalu sudaryta didele byla. Kalbinamųjų suole iš pradžių buvo 35 asmenys. O dabar jų skaičius pakilo iki 85. Juo tarpe yra ir gerai žinomu komunistu.

Italijos vyriausybė deda pastangas, kad Mussolinio turtą grobikai būtų išaiškinti, o pats turtas atitektu valstybei.

Mussolinio turtas, tiesiog, buvo išvogtas iš Italijos tautos. Be ivairių brangenybių ir užsteningos valiutos, buvo ir 66 kilogramai gryno aukso, kuris buvo laikomas valdžios seifuose ir Italijos vyriausybės buvusi skirtas finansavimui invazijos kampanijos i Etiopiją 1936 m.

Be mineto aukso, Mussolinis su savimi turėjęs 1.150 svaru sterlingų, 2.030.000 šveicariškų frankų, 1.000.000 ispaniškų pesetų, 160.000 prancūziškų frankų ir dideles sumas kitu kraštu valiuta.

Be viso šito, aiškėja prielaidai, jog Mussolinis dare bandymą iš Italijos išsiųsti keletą sau labai patikimu žmonių, kurie turėjo prasmūgeliuoti i Šveicariją ir kitur dideles, tačiau nenustatytos sumos, lobi. Keletas tokiu asmenu buvo sulauktyti ir pas juos rasta dideles sumos pinigų bei aukso. Sulauktytuju tarpe buvo ir fašistinio ministerio Rugger Roman žmona. Pas ją rasta 63.000 dolerių, 1.000 šveicariškų frankų, 15.734.000 prancūziškų frankų, 1.166.000 itališkų liru ir 1.350 auksinų numizmatikos monetų. Su Mussolinu kartu buvo nužudyta ir jo meilužė Clary Petacci, kuri, manoma, taipogi galejo turėti nemažą turtą.

Tarp keliasdešimties kitų, suminti ir du partizanai, kurie sušaudė Mussolini ir jo meilužę. Suimtieji neprisipažista, tačiau pas juos rasti du labai brangūs žiedai, kuriuose imontuoti po 16 karatu briliantai. Partizanai nepažįsta ir tokių žiedų gavę.

Kalbinamųjų tarpe randasi ir vienas smulkus ukinkas — Angelo Foglia. Nustatyta, jog tas asmuo buvęs toj vietoj, kur keleto žmonių buvo išneštas sprendimas ir nužudytas Mussolini, o taip pat ir jo meilužė Clara.

Šis ukinkelis, buvęs didelis skurdeiva, po nužudymo diktorius, labai trumpu laiku, išsigijo moderniausių uki, nusi-pirko modernu kinoteatrą ir šiuo metu yra savininkas angliškų kasyklų.

vybės reikalus ir jos neatsiejamą nuo Klaipėdos krašto likimą. Po to buvo svarstomi reikalai pagal susirinkimo priimtą dienotvarkę.

Susirinkimui pirmininkauti pakviestas p. J. Valeičius, o sekretoriauti — p. E. Repšytė.

HL Dr-jos valdybos vardu pranešimą padarė draugijos pirmininkas p. P. Vaitonis, pranešdamas apie Vasario 16 dienos rengiamą minėjimą.

Revizijos komisijos, patikrinusios valdybos knygas ir išdą, protokolą perskaitė p. J. Pleinys.

Prieš renkant valdomuosius organus buvo apsvaistytas organizacinio persitvarkymo reikalas. Visas susirinkimas vieningai pareiškė norą, kad iki šiol buvusi Hamiltono Lietuvių Draugija persiorganizuotu lietuvių bendruomenės pagrindais. Nutarta išrinkti valdybą iš 5 asmenų, kontrolės komisiją ir garbės teismą.

Naujon valdybon išrinkti: J. Valaitis, J. Pyragius, Pr. Sakalas, Alb. Grajauskaitė ir V. Petrakis. Kandidatai — J. Mikšys, Br. Aponiūnas ir J. Bulionis.

Kontrolės komisijon išrinkti: A. Mingėla, J. Pleinys ir Kl. Matkevičius.

Garbės teismo rinkimai atidėti sekančiam visuotiniam susirinkimui.

Zilvitis.

MOTERS AMŽIUS

Kaip jau įprasta, moters amžius — paslaptis. Bet pasitaiko, kad, del vienos ar kitos priežasties, yra būtina žinoti tikslu kurios gražuolės žiemu skaičiu, nežinūnt pavasariu, kuriuos jos išskaito. Tokiu atveju tikslą pasiekti galima visai nepažeidžiant švelniū jausmu. Tik paprašyk savo draugę, kad paimtu popierio ir pieštuką, paskui nusigręžk ir paprašyk ją užrašyti tokią uždavinio sąlygą:

1. Parašyk numerį, kuris atitinka tavo gimimo metus.
2. Padaugink iš 2.
3. Pridėk 5.
4. Padaugink iš 50.
5. Pridėk prie to savo amžiaus metus.
6. Atimk 365.
7. Pridėk 115.

Dabar paprašyk atsakymo.

Pirmasis skaitmuo reikš gimimo metus, o kiti du duos tikrą tavo gražuolės metų skaičių. — Pav., sakysim, kad mus dominanti moteris gimė gegužės mėn., reiškia 5-tam, kad ji turi 42 metus, gausime toki matematišką išdėstymą: 5 padauginę iš 2, paskui pridėt 5, bus 15; dabar, padauginę iš 50 ir pridėj 42, gausim 792 atėmę 365, turėsime tik 427 ir, pridėj 115, pagaliau gausim 542. — Reiškia, kad darna gimusi 5-tam mėn. ir jau turi 42 metus. Toki uždavinį davus visai grupei merginų, galima iš karto sužinoti jų visu amžių. Žinoma, ir merginos gali tuo pačiu sprendimu pasinaudoti.

Pirmasis garsiakalbis

— Seneli, iš kokios medžiagos buvo padarytas pirmasis garsiakalbis pasaulyje?

— Iš šonkaulio pirmojo žmogaus, mąno amūkeli, — atsakė senelis.

IAU IŠEJO IŠ SPAUDOS
1950 METAMS SKIRTAS

METRAŠTIS

Šią knygą išleido Tevų Pranciškonai Šventųjų Metu ir Lietuvos vergijos dešimtmečio proga. Ji yra didelio formato, gausiai iliustruota ir liečia lietuvių tautos religinius, kultūrinius ir tautinius klausimus. Be to, ten yra daug poezijos ir beletristikos. Metraštyje bendradarbiauja žymūs mūsų tautos asmenys — dvasininkai, kultūrininkai bei rašytojai, kaip antai: J.E. vysk. V. Brizgys, J.E. vysk. V. Podolskis, prel. M. Krupavičius, prel. K. Urbonavičius — J. Kmitas, prel. J. Balkunas, kan. F. Kapočius, kan. M. Vaitkus, kun. Dr. J. B. Končius, kun. St. Budavys, prof. Dr. A. Macelina, L. Simutis, prof. J. Brazaitis, prof. J. Girmius, P. Jurkus, A. Vaičiulaitis, J. Aistis, Bern. Brazdžionis, F. Kirša, K. Bradūnas, K. Gri-gaityte, Alf. Nyka - Niliūnas, H. Nagys, N. Mazalaitė, J. Kruminas, Ale. Ruta ir kiti.

Knyga atspausa gerame popieriuje ir papuošta dail. VJ. Vijeikio vinjetėmis.

KAINA — \$2.50

Užsakymai siunčiami šiuo adresu
Franciscan Fathers Kennebunk Port, Maine, USA

Calgary, Alta.

Šiomis dienomis šią apylin- kę pasieke pirmieji "Teviškes Žiburiu" numeriai. Laikraštis juo besidomintiems daro gerą išpūdį, turiningas idomus ir ne- užsispyrusiai persės savo isiti- kinimus. Nesimato neapykan- tos kitaip manantiems ir ven-

giama asmeniškumo, tuščiu asmenu ponegirikos bei nerej- kalingu užgaudinejimu. Šiuo keliu besinant "Teviškes Žibu- riai", reikia tikėtis, užsitikrins sau gerą vardą ir susilauks pri- tarimo ir paramos. DP

Val d'Or, Que.

Val d'Or lietuvių bendruo- menės valdyba Kaledu proga pravedė rinkliavą tautiečių tarpe tikslu pasiusti maisto Vo- kietijos sanatorijose besigydan- tiems ligoniams. Rinkliava da- ve nelauktai gėrus rezultatus.

Apie 45 lietuvių, dirbą Val d'Or — Malaric kasyklose, su- aukojo 97 dolerius. Už šiuos pi- nigus pasiusta 300 svaru tauku Gauthingeno ir Hundlose b. Ol- denburg sanatorijose esantiems lietuviams ligoniams. Labai džiugu, kad absoliuti dauguma tautiečių, yra jautrus artimo ne- laimeje ir noriai prisideda savo sunkiai uždirbtu doleriu, pade- dami i nelaimę patekusiam tau- tiečiu.

Deja — reikia pasakyti — buvo ir tokiu, kurie aukoti ir at- sisake, nors dažno ju padėtis žymiai geresnė už aukojusiųjų ir išlaikančių šeimas.

Šiuo metu Val d'Or apylin- keje veikia šios kasyklos: Sig- ma, Lamaque, Sullivan, East Sullivan ir Golden Manitou. Pra- dinis uždėtis nuo 6,40 iki 7,04 dolerių per dieną. Iš šiu kasyk- lu tik Lamaque priima nauju darbininku, bet pagedaujama patyrusiu, atseit tokiu, kurie jau ankščiau kasyklose dirbę. Ki- tose gi darbo gauti beveik ne- imanoma.

Val d'Or lietuvių jau išsiil- go kokio nors meniško — tau- tinio pasirodymo. Deltio Lietu- vių Atgimimo Sgjudžio Toron- to skyriaus numatyta meninin- ku išvyka i šiaures Quebecą, ta- proga aplankant ir Val d'Or, labai pagedaujama. Laukiam realizuojant. Sk. St.

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RUBU SIUVYKLA

Ivairius užsakymai atliekami pagal naujausias Euro- pos ir Kanados madas. Kainos prieinamos.
828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

MESOS, VAISIŲ IR IVARIŲ MAISTO PRADUKTU

KRAUTUVĖ

K. KAZLAUSKAS ir J. TUMOSA

Maloniai kviečiame visus tautiečius atsilankyti. Prekes pri- statome ir i namus pagal Jūsų telefoninius užsakymus.

Greitas ir sąžiningas patarnavimas.

1579 DUNDAS ST. W. TORONTO, Ont. TEL. KE 6398

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIŲ VALGOMŲ PRODUKTU

KRAUTUVĖ ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062
Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti.
Puikus ir greitas patarnavimas.

LIETUVIS LAIKRODININKAS

FRANK BOCHULIS

Taiso ir parduoda naujausius ivairiu rusių laikrodžius. Galima isigyti žiedu, Toronto suveniru; parduodamos ivai- rios auksinės ir sidabrinės prekes. Už darbą garantuoja.

Kainos prieinamos.

Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro.

272½ QUEEN ST. W. TORONTO.

Ištieskime pagalbos ranką vargstantiems broliams

TAUTIEČIAI!

Mūsų seneliai, ligoniniai ir daugiavaikės šeimos negali niekur emigruoti ir kenčia didelių skurdą tremtinių stovyklose. Aukokite atvykusius mūsų rinkėjams, arba, jei kur neatvyktu, rūbus, avalynę arba pinigų pristatykite į rinkimo punktą — parapijos salėje.

Rinkimo punktas veikia šeštadieniais 5-7 val. vak.

VšĮ informaciją reikalau ir kas galėtų prie vajaus savo darbu prisidėti, kreipkitės į p. Simonavičių, 702 Dundas St. W. Tel. EL 0315.

KLS Toronto skyrius.

POSEDIS

Sausio mėn. 20 d. įvyko Toronto organizacijų komiteto posėdis. Nustatyta galutinai Nepriklausomybės šventės minėjimo programa ir aptarti Toronto Lietuvių Bendruomenės Komiteto steigimo klausimai.

Komitetui sekmingai vadovauja skautų atstovas p. Grišaitis.

LKM S-GOS SUSIRINKIMAS

Sausio 20 d. parapijos salėje įvyko LKMoteru Sąjungos Toronto skyriaus susirinkimas. Dr. Jesevičiūtė skaitė paskaitą "Jaunimo apsauga nuo džiuvos". Moterys parodė didelio intereso ir prelegentei teko teikti daugelį papildomų patarimų ir klausimus.

Susirinkimas, be to, dar išlausė pranešimą savo atstovės iš Toronto organizacijų komiteto veiklos.

RELIGINIS KONCERTAS

Vasario 16 d., ketvirtadienį, 8 val. vakare, Toronto lietuvių parapijos "Caritas" Tautos šventės proga rengia religines muzikos ir giesmių koncertą. Koncertas įvyks italų parapijos St. Agnes bažnyčioje, Dundas ir Grace gatvių kampas.

Programoje dalyvauja Toronto lietuvių meninės pajėgos, vadovaujant muzikai Antanui Dvarioniui. Keletą klasinės bažnytinės muzikos kūrinių vargonais išpildys italas, muzikos daktaras, kunigas Roff, kuris bažnytinėje muzikoje Toronte yra laikomas viena iš stipriausių pajėgų.

FILMA

Šį sekmadienį, sausio 29 d., parapijos salėje, rodoma filmas "Gabaliukas Dangaus" — A Little Bit of Heaven, su garščia dainininke Gloria Jean. Prie plačios kultūrinės apžvalga.

BIČIULIŠKAS POBŪVIS

Kanadoje yra gražus paprotys, kad janauvedžiams ju bičiuliai prieš vestuves surengia vaišes ir ta pačia proga būsimajam gyvenimui įteikia gausiu dovanu. Praėjusį sekmadienį parapijos salėje tokias vaišes draugai surengė Petriui Bražui ir Reginei Jakimavičiūtei. Dalyvavo daug sužadėtušiu draugu ir gerbėju. Ju jungtuvės įvyks sausio 28 d. 11.30 val. Toronto lietuvių bažnyčioje.

RINKLIAVA NUKENTĖJUSIEMS NUO KARO

J. E. Toronto kardinolo pareidymu, sausio 29 dieną, sekmadienį, visose arkivyskupijos bažnyčiose įvyks rinkliava nukentėjusiems nuo Antrojo Pasaulinio karo šelpiti. Surinktos aukos vyskupo yra siunčiamos popiežiui, kuris vykdo tradicinę Katalikų Bažnyčios karitatyvinę misiją, šelpiti vergo esančius žmones.

PASKAITA

Sausio 29 d. 3 val. po pietu salėje Bathurst ir Lennox gatvių kampe, įėjimas iš Lennox gatvės, kult. sambūris "Šviesa" rengia paskaitą. Dailininkas Alfonsas Docius skaitys temą: "Esminiai skulptūros bruožai". Visuomenė kviečiama gausiai atsilankyti.

DP DARBININKŲ TRAGEDIJA DARBOVIETĖJE

Toronto. — Sausio 20 d., po pietu, kilo gaisras siuvykloje "Philips Clock", esančioje 447 Richmond St. W., laike kurio žuvo liepsnoj trys siuvyklos darbininkai, o kiti du — buvo mirtinai apnuodyti dūmais ir dujomis. Iš apnuodytųjų vienas mirė vežamas į ligoninę, kitas ligoninėje. Dar kiti septyni asmenys apdegę taip pat paguldyti į ligoninę. Nuostoliu — apie \$20.000.

Žuvusieji ir dalis sužalotųjų yra žydu tautybės DP, į Kanadą atvykę paskutiniųjų dviejų metų bėgyje.

Darbovietės savininkas Philip Chaickofski taip pat smarkiai apdegė ir kritiškai padėtyje patalpintas į Toronto Western ligoninę.

Gaisras kilo apatiniame dirbtuvės aukšte, kur liepsna bei dūmai visiškai užbloko stovyklos darbininkus, dirbusius rūsyje, nes tebuvo vos vienas išėjimas.

Ryšium su šia tragedija, miesto majoras McCallum darė pareidymą Comisionieriui Gillies padaryti smulkų kvotą Kvočia taip pat Ugniagesybos Departamentas ir policija. Kvotėliai pripažįsta, jog šioji tragedija Toronto darbovietėse yra baisiausia daugelio metų bėgyje.

Siuvyklos rūsio langai buvo su geležinėmis uždangomis. Ugniagesiai turėjo panaudoti acetilino grąžtus, kad padarius laisvą įėjimą pro langus, nes durys buvo užblokuotos liepsnos ir dūmu. Deja, įsiveržę į vidų gaisrininkai rado tris aukas mirusias, du asmenis su menkais gyvės žymėmis, kurie veliau mirė ir keturis smarkiai apdegusiu ar apsinuodijusiu. Jie patalpinti ligoninėn.

Pažymėtina, kad visi nelaimingieji rasti susispietę prie langų, kurie, deja, buvo neatidarami.

Antrame siuvyklos aukšte dirbusios 18 mergaičių buvo išgelbėtos pro langus. — p.a.

SPORTININKŲ VAKARAS

Sausio mėn. 28 d. 8 val., šeštadienį, vakare ukrainiečių halėje Bathurst 404 sporto klubo "Vytis" rengia nuotaikingą šokių pobūvį, kuris pajvairinamas turtingu bufetu — kieti ir minkšti gėrimai ir gera jazz kapela. Šokiai vyks dvejose salėse.

Sportininkai ir šokių sporto mėgėjai kviečiami nepraleisti geros nuotikos susibūvimo ir malonaus savaitgalio praleidimo. K.

SLA 236 KUOPA

Dažnai pasitaiko sutikti žmonių, kurie interesuojasi apdraudosi bei pašalpos reikalais. Gyvenant svetimame krašte toks susirūpinimas suprantamas.

Dirbantieji dirbtuvėse ar prastatybose, nebūdami apdrausti darbaviu, yra priversti ieškoti kokios nors pagalbos įvairiose draudimo kompanijose arba tautinėse organizacijose.

Viena iš tokių organizacijų yra Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, veikis jau 63 metus. Joje pomirtinė apdraudą galima užsirašyti nuo 100 ligi 5.000 dol. Nariai gali apdrausti ir savo vaikus. Sergantiems nariams SLA išmoka 9-12 dol. pašalpos savaitėje.

SLA yra JAV lietuvių organizacija, bet jos skyrius veikia ir Toronte, tai SLA 236-toji kuopa. Šiais metais ši kuopa yra išrinkusi net 4 organizatorius: J. Manku, J. Strazdą, A. Frenzeli ir J. Yokubyną.

J. Yokubynas.

IŠNUOMOJAMAS

didelis šviesus kambarys lietuviu namuose — viename arba dviejuose asmenims. Geras rajonas prie High parko, arti tramvajų Bloor, Dundas, College ir King. 53 Hewitt Ave., telefonas ME 8760.

P-1ę VINČE LEIPUTĘ ir idėjos draugą JONĄ GUDĄ,

sukūrusius tremtyje šeimos židinį, sveikiname ir linkime daug laimės.

Montrealio ateitininkai.

Visiems, sveikintiems mus jungtūviu proga, nuoširdžiai dėkojame

Marija ir Antanas Norkai

Liuda ir Petras Jurėnai.

Edmonton, Alta.

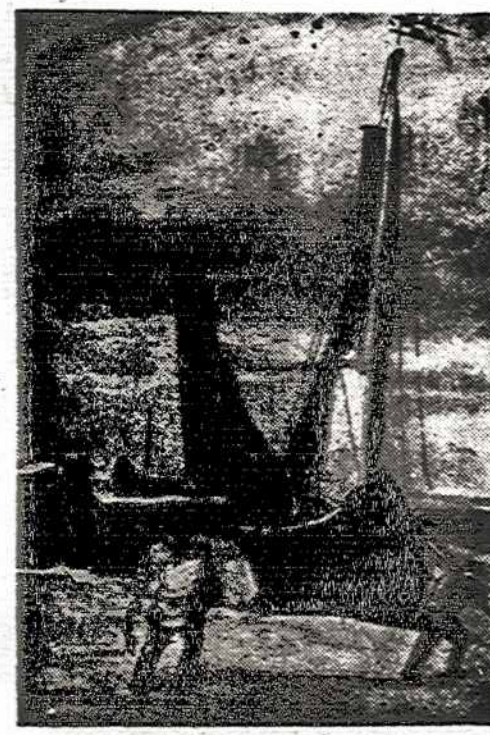
Lietuvio dailininko paroda

Šiuo metu Albertos sostinėse Edmontono Meno Muziejuje vyksta lietuvių dailininko Aleksandro Šepečio meno darbu paroda. Išstatyta 30 kūrinių, kuriu dalis dar iš Lietuvos, o kiti iš klijonių po pasauli. Parodą suorganizavo pats muziejus ir "Federation of Canadian Artists", kurios nariu yra ir mūsų menininkas. Sausio 2 d. parodos atidaryme dalyvavo miesto burmistras p. I. Parson su

Ponia, parlamento atstovai pp. George Prudham ir Fred MacDonald, daug vietos dailininku ir menu besidominčių visuomenės. Ją atidare pats "Federation of Canadian Artists" pirmininkas p. George Weber, kuris taip pat parašė parodos katalogo įvadą. Pranešimus apie parodos atidarymą išspausdino visi Edmontono savaitraščiai ir dienraščiai. Sausio 11 d. dienraščiuose pasirodė ir pirmosios recenzijos.

Dail. A. Šepetys

Žvejai

Kanados žinios

Atvyksta Anglijos futbolistai

15 geriausių Anglijos futbolo žaidėjų s.m. gegužės ir birželio mėn. atvažiuoja į Kanadą ir sužaidės keletą parodomųjų rungtynių. Šia keliuone anglijai nori populiarinti futbolą Kanadoje, kur jis nesąs tinkamai pastatytas.

Nedarbo reikalai

Dvi didžiosios Kanados darbininkų organizacijos — TLC ir CCL kreipėsi į vyriausybę su prašymu pradėti platesnį mastu viešuosius darbus, paskiriant tam lėšų iš taip vadinamojo bedos fondo. Kreipimosi rašte nurodomas rimtas bedarbių skaičius ir pasisakoma, kad jau ateis laikas bent dalinai panaudoti bedos fondo atsargas.

— Neseniai Ottawoje ž. u. ministerijoje buvo pasitarimas dėl ž. u. darbininkų pareikalavimo Kanadoje. Pasirodo, kad ukininkams darbininku net derliaus nuėmimo metu užtenka, nes Kanados ukiai kas kart daugiau aprūpinami mašinomis.

Tarptautinis degtuku kartelis veikia ir Kanadoje

Kanados teisingumo ministras Garson pranešė, kad turima davinii, kurie rodo tarptautinio degtuku kartelio veikimą Kanadoje. To kartelio itakoje esanti ne tik Kanados degtuku produkcija, bet ir degtuku paskirtymas bei pardavimas. Savo pranešime jis paminejo "Ed- dy Match Co Ltd", Pembroke, Ont., kuri parduodama konkurencinėmis kainomis degtukus neleidžia dirbti mažesniems degtuku gamybos firmoms, kuriose dalyvauja Kanados kapitalas. Manoma, kad reikalą išaiškinti, bus imtasi žygiu išardyti nesveiką monopolio veiklą Kanados pramonėje.

— Šiuo metu Wainwright, Alberta vyksta apmokymas karieviu arktikiniam karui. Ten iškurti stovykla buvusiu karo belaisviu stovyklos patalpose. Apmokymo pratimams skirta 18 d. Oras tam yra labai palankus, giedras, 30-40 laipsnių žemiau nulius.

QUEBECE PLANUOJAMA LOTERIJA

Pasak "The Globe and Mail", Quebeco provincijos premjeras Duplessis neseniai yra iškeles minti įsteigti valstybinę loteriją Airijos pavyzdžiu. Jos pelnas turėtų būti skiriamas karitatyviniams tikslams.

"The Gl. and M." ši reikalą svarsto platokame straipsnyje ir reiškia minti, kad reikals turėtų būti išrištas plebiscito keliu ir patiektas Dominijos valdžiai patvirtinti.

AUKOS "T. ŽIBURIAMS"

Garbės Rėmėjai

1. Kun. C. A. Vasys, Worcester, Mass. \$60.00

Garbės Prenumeratoriai

1. O. E. Narušiai, Leamington, Ont. \$20.00
2. Kun. A. Šeštokas, Lausung, Ill. \$11.00
3. Kun. F. J. Juškaitis, Cambridge, Mass. \$11.00
4. A. Margis, Toronto \$10.00

Aukojo

1. A. Baškauskas, Toronto, Ont. \$ 7.00
2. M. Arlauskaitė, Montreal, Que. \$ 2.00
3. A. Budreika, Delhi, Ont. \$ 2.00
Visiems laikraščio rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

Administracija.

PAIEŠKOJIMAS

Ieškau S. Sibičio ir J. Demecko. Abu kile nuo Jurbarko. Aple juos žinančius prašau pranešti šiuo adresu: G. Dravininkas, 49 Gorman St., Naugatuck, Conn., USA.

IŠ MONTREALIO

LOK POSEDIS

Penktadienį, sausio mėn. 20 d., įvyko eilinis KLB laikinojo Organizacinio Komiteto posėdis. Šį kartą posėdis buvo labai darbingas. Apsvarstytas ir priimtas beveik visas LB Kanados krašto statuto projektas. Beliko tik pora paragrafų.

VAKARIENE

Šv. Elzbiotos draugija sausio 29 d. 4 val. po pietu parapijos svetainėje rengia vakarienę.

Įėjimas \$1.25.

Maloniai visus kviečiame atsilankyti. Bus galima smagiai pasilinksinti — pasistiprinti ir išgeri kietu ir minkštu gerimu.

Valdyba.

LAISKAS IŠ MONTREALIO

Godotinas Redaktoraiul

Sausio 14-tą, rytą putė šiaurūs, 60 - 70 mylių per valandą smarkumo vėjas. Nupute stogu, kaminu, telefonu ir elektros stulpu, medžiu, net žmonės prie gatvės bloškė. Verdun bei Ville Lasalle priemiesčiu lietuvių dvi dienas be elektros išbuvo. Deja, nenuputė lietuvių nėsantarvelės. Nors visur kyšo, bet giliai, ragana, pasilepusil

Vakare turėjome Spaudos baliu — koncertą. Programą idomia veid A. Dikinis ir J. Akstinas. Dikinis, Donelaičio Metu ištrauką padeklamuodamas, parodė, kiek skambaus Rengejams liko pelno, atsilangrožio yra Prusu lietuvių poete, ji meniškai - dramatiškai skatant.

Pulk. Plimpa.

Birute Pukelevičiute, beabejo, ne vieną Kanadoje sunkiai besisukianti jaunuoli labai pavykusia deklamacija padarino nebotti pasaulio sunkumu, bet su viltimi kovoti.

Šie du numeriai programos pirmoje dalyje labiausia atminini. Birute Vaitkunaite neblogai pašoko vengru čardašą. Kiek nevykusiu numeriu buvo Dikinio ir Akstino skaitymas vieno Amerikos laikraščio "knygu bei žoliu" skelbimo. Perilgai sustota tikybinės knygas įvardinant. Del "Aukso Altariu" bei "Didžiųjų Šaltinių", šio šimtmečio pradžioje musu knygnešiai Sibiro nebojo. Tad šimtmečio viduryje gal nedera scenoje perdaug iš ju juoko kelti. Kita numerio dalis buvo gera.

Antroje programos dalyje labai sumaniai paruošta melle apsišieškimo vaizdeliu eile. Valdino: Pukelevičiute, M. Lemešyte, Dikinis ir Akstinas. Garbes žodis priklauso dekoracijų padarytojams. Labiausiai vykę vaizdai buvo Lemešytes ir Akstino gimnazistines melle, o Pukelevičiutes ir Dikinio — melle pono Ignacijaus ir ples Potencijos. Šis vaizdelis buvo ypatingai sąmojingas turiniu, žodžiais, stiliumi ir vaidinimu.

Publikos buvo per 500. Išgerta 80 tuzinu alaus. Dažnai pažįstami kaire sveikinosi ne del kairumo, bet del to, kad tu-rejo dešinėje alaus bonką. Rengejams liko pelno, atsilangrožio yra Prusu lietuvių poete, ji meniškai - dramatiškai skatant.

Pulk. Plimpa.

Tillsonburgo Liet. Ūkininkų Klubas

ruošia 16 Vasario minėjimą. Minėjimas įvyks 1950 m. vasario mėn. 11 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. vakare Delhi miesto salėje. PROGRAMOJE: iškilmingas 16 Vasario Akto paminėjimas, Toronto vyrų choras susidedas iš 40 asmenu, vadovaujamas A. Narbuto ir gyvasis paveikslas "Nepriklausom. Lietuva". Po programos šokiai, grojant geram orkestrui amaldos už žuvusius dėl Lietuvos laisvės įvyksta vasario mėn. 12 d., sekmadienį, Delhi mieste, katalikų bažnyčioje.

ŪKININKŲ KLUBAS

Tillsonburgo Lietuvių Ūkininkų klubas pradėjo naujuosius metus.

Klubas, pradėdamas šiuo metu veiklą, sausio 8 d. sušaukė visuotinę nariu susirinkimą. Susirinkime buvo išrinkta nauja klubo valdyba: pirm. Augustinavičius St., pirm. pav. Narušis Vyt., žd. Pocius K., sek. Ignaitis V., narys Janušauskas J. Revizijos komisijon išrinkti šie asmenys: Treigys V., Račys M., Jurėnas J. Susirinkimas nutarė ruošti 16 Vasario minėjimą, jį atkeliant į vasario 11 d. Minėjimui parengti komisijai vadovaus klubo pirm. St. Augustinavičius. Minėjimas įvyks Delhi miestely su menine programa, kurią atliks Narbuto A. vadovaujamas vyrų choras iš Toronto. Tai bus pirmas lietuvių vyrų choras šio apylinkėje. Tikrai būtų įdomu išgirsti ne tik lie-

tuviškai visuomenei, bet ir sveiktinai, kurie noriai lankosi į lietuvių paruošimus.

Pagal seną lietuvių paprotį dar Lietuvoj rinkdavo padege- liam aukas. Prisiminęs šį gražų paprotį Liutkevičius susirinkimui pasiūlė suaukoti Petkui B. pinigais. Buvo suaukota 78 dol.

1. Klubas	\$ 15
2. Liutkevičius	20
3. Mikėnai	10
4. Treigiai	10
5. Augustinavičiai	5
6. Kisieliai	5
7. Januševičiai	3
8. Augustinavičius jr.	2
9. Augustinavičiai Alb.	2
10. Žilvitis Pr.	1
11. Narušis V.	1
12. Ignaitis V.	1
13. Račai	1
14. Jurėnas J.	1
15. Masys A.	1

A. Lazdinis.

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

Mes suteikiame jums

TEISINĖ IR KALBINĖ PAGALBA

Jusu sutarčių ir kitu dokumentu sudarymas, prašymu surašymas, vertimu padarymas ir patvirtinimas lietuvių, anglų, prancūzų, vokiečių bei kt. kalbomis. Atstovavimas ir tarpininkavimas įvairiais reikalais istaigose bei imonose Lietuvių interesu gynimas Kanadoje ir kt. kraštuose. Jums patarnavimai atliekami bendradarbiaujant teisininkams ir kalbininkams, studijavusiems S. Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W. Toronto. Tel. WA 0006.

RŪKYTI UNGURIAI

Maloniai pranešame, kad pradėjome rūkyti žuvį Pabaltijų įprastu būdu. Jau kasdien galima gauti rūkytų unguriu šiose lietuvių krautuvėse:

I. Grubevičius — 856 Dundas Street, West.
P. Kairio — 889 Dundas Street, West.
K. Kazlauskas ir Tumosas — 1579 Dundas St. W.

Be to, galima gauti:

Eaton, "Dominion Stores", 181 Dowercourt Rd. ir 410, 638, 888 Queen St. W., o taip pat rūkykloje — 12 Willson Sq. (Spadina ir Dundas St. rajone), Telefonas PL 2434.

PRAŠOM IŠMĖGINTI!

SMOKED FISH PRODUCTS — A. ROZE A. SEJA